Ἀριθ. 369 – Λεπτὰ εἴκοσι πέντε

ΕΤΟΣ Η'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΕ' Συνδρομὴ ἐτησία Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἀγχίσμου 9 23 Ἰανουαρίου 1883

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΡΑΝΔΕ

[Μυθιστορία Ὀνωρίου Βαλζάκ. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 41.

Ἐν τῷ ἀγνῷ καὶ μονοτόνῳ βίῳ τῶν κορασίδων ἐπέρχεται ὥρα τερπνή, καθ' ἣν ὁ ἥλιος θάλπει διὰ τῶν ἀκτίνων του τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ τὸ ἄνθος ὁμιλεῖ πρὸς τὴν διάνοιάν των, καὶ τῆς καρδίας των οἱ παλμοὶ γονιμοποιοῦσι θερμαίνοντες τὴν ἐγκέφαλόν των καὶ ἀναλύουσι τὰς ἰδέας των εἰς πόθον ἀόριστον. Ὥρα μελαγχολίας ἀθώας καὶ τερπνῆς θυμηδίας. Ὅτε τὰ παιδία ἀρχίζουσι νὰ βλέπωσι, μειδιῶσιν· ὅτε νεᾶνίς τις ἀρχίζει νὰ βλέπῃ ἐν τῇ φύσει τὸ αἴσθημα, μειδιᾷ ὡς ἐμειδία νήπιον. Ἂν τὸ φῶς εἶνε ὁ πρῶτος ἔρως τῆς ζωῆς, δὲν εἶνε καὶ ὁ ἔρως τὸ πρῶτον φῶς τῆς καρδίας; Ἡ ὥρα εἶχε σημάνει, καὶ ἡ Εὐγενία ἔβλεπε σαφῶς τὰ τοῦ βίου.

Ἐξυπνήσασα πρωΐ, ὡς πᾶσαι αἱ ἐπαρχιώτιδες, ἠγέρθη ἐνωρὶς τῆς κλίνης, προσηυχήθη καὶ ἤρχισε καλλωπιζομένη. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶχε ἤδη δι' αὐτὴν ἔννοιαν καὶ σκοπόν. Ἐλείανε τὸ πρῶτον τὴν κασταν ήν της κόμην, περιέστρεψεν ἐπιμελῶς ὑπὲρ τὴν κεφαλήν της τοὺς ἄδρους αὐτῆς πλοκάμους, προσέχουσα μὴ διεκφύγωσι τρίχες ἀνυπότακτοι, καὶ ἐκτενίσθη μετὰ συμμετρίας, ἥτις ἐκάλλυνεν ἔτι μᾶλλον τὴν σεμνὴν ἀφέλειαν τῆς μορφῆς της, ἁρμόζουσα τὴν ἁπλότητα τοῦ κόσμου πρὸς τὸ ἀνεπιτήδευτον τοῦ προσώπου. Πλύνουσα ἐπανειλημμένως τὰς χεῖράς της ἐντὸς τοῦ καθαροῦ ὕδατος, ὅπερ ἐτράχυνε καὶ ἐπορφύρου τὸ δέρμα της, ἐθεώρησε τοὺς ὡραίους, στρογγύλους βραχίονάς της, καὶ ἠπόρησε πῶς καὶ διὰ τίνος μέσου εἶχεν ὁ ἐξάδελφός της τὰς χεῖρας τοσοῦτον ἁβρῶς λευκὰς καὶ τοὺς ὄνυχας τοσοῦτον εὐμόρφους. Ἐφόρεσε λευκὰς περικνημῖδας καὶ τὰ ὡραιότερά της σανδάλια. Ἐσφίχθη μετὰ προσοχῆς, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ὀπὴν τοῦ στηθοδέσμου της ἀπέραστον, καὶ τέλος πάντων, εὐχομένη, πρῶτον τότε ἐπὶ ζωῆς της, νὰ φανῇ ὡραία, συνησθάνθη ποία εὐτυχία θὰ ἦτο, νὰ εἶχεν ἐσθῆτα καινουργῆ, καλῶς κατεσκευασμένην καὶ καθιστῶσαν αὐτὴν θελκτικήν. Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸν καλλωπισμόν της, ἤκουσε σημαῖνον τὸ ὡρολόγιον τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐξεπλάγη ὅτι ἐσήμαινε μόνον ἑπτά. Ἡ ἐπιθυμία της νὰ ἔχῃ καιρὸν ἵνα ἐνδυθῇ καλῶς, εἶχεν ἐγείρει αὐτὴν ἐνωρίς. Ἀγνοοῦσα τὴν τέχνην, πῶς νὰ διασκευάζῃ δεκάκις ἕνα της βόστρυχον καὶ νὰ σπουδάζῃ τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἤθελε προξενήσει, ἐσταύρωσεν ἁπλῶς τὰς χεῖράς της, ἐκάθισε παρὰ τὸ παράθυρον, κ' ἐθεώρησε τὴν αὐλήν, τὸ μικρὸν κηπάριον καὶ τὰ δεσπόζοντα πέριξ ὑψηλὰ ἄνδηρα. Μελαγχολικὴ καὶ περιωρισμένη ἦτον ἡ θέα, ἀλλ' εἶχε πᾶσαν τὴν μυστηριώδη ἐκείνην καλλονήν, ἥτις περιβάλλει τὰ μονήρη μέρη καὶ τὴν ἀτημέλητον φύσιν. Ἐγγὺς τοῦ μαγειρείου ὑπῆρχε φρέαρ, περιβαλλόμενον δι' ἐπιστομίου, ἔχον δὲ ὑπεράνω αὐτοῦ τροχιλέαν ἀνηρτημένην ἀπὸ κυρτῆς σιδηρᾶς ῥάβδου, ἣν περιετύλισσε κληματὶς μαραμμένη, πορφυρᾶ, διακεκαυμένη ὑπὸ τῆς ὥρας τοῦ ἔτους. Ἐκεῖθεν τὸ κλῆμα ἔφθανεν ἑλισσόμενον εἰς τὸν τοῖχον, περιέθεε τὴν οἰκίαν, καὶ κατέληγεν εἰς στιβάδα ξύλων, τεταγμένων μεθ' ὅσης ἀκριβείας τὰ βιβλία φιλοβίβλου. Τὸ λιθόστρωμα τῆς αὐλῆς ἔστιζον κηλίδες μελανωπαί, ἀποτέλεσμα τοῦ χρόνου, τῶν βρύων, τῶν χόρτων καὶ τῆς ἐλλείψεως κινήσεως ἐν τῇ αὐλῇ. Οἱ παχεῖς τοῖχοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἐνδεδυμένοι πρασίνην περιβολήν, ὑφ' ἣν διεφαίνετό που καί που ἡ φαιά των χροιά. Αἱ δύο τέλος βαθμῖδες, αἵτινες ἔφερον ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς αὐλῆς εἰς τὸν κῆπον, ἦσαν εἰς πλήρη διάστασιν κ' ἐκαλύπτοντο ὑπὸ χόρτου ὑψηλοῦ, ὡς ὁ τάφος ἱππότου, ταφέντος ὑπὸ τῆς χήρας του ἐν καιρῷ τῶν σταυροφοριῶν. Ἐπὶ λιθίνης, ἐντελῶς ἐφθαρμένης βάσεως, ὑψοῦτο κιγκλίδωμα ἐκ ξύλου σεσηπότος, ἀποπίπτοντος σχεδὸν ἐκ παλαιότητος, ἐφ' οὗ ὅμως συνεπλέκοντο ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ κληματώδη φυτά. Ἑκατέρωθεν τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας προεῖχον οἱ στρεβλοὶ κλῶνες μηλέας ῥικνῆς. Τρεῖς δὲ ὁδοὶ παράλληλοι, ἀμμόστρωτοι καὶ χωριζόμενοι διὰ πρασιῶν, ὧν τὸ χῶμα περιέβαλλε χαμηλὴ φυτεία ἐκ πύξου, ἀπετέλουν τὸ κηπάριον ἐκεῖνο, ὅπερ κατέληγε κάτωθεν τοῦ ἀνδήρου εἰς σκιερὰν συστάδα φιλλυρῶν. Ἔνθεν μὲν ἐφύοντο ἰδαῖαι βάτοι, ἐκεῖθεν δὲ καρυδέα ὑπερμεγέθης προσέκλινε τοὺς κλῶνάς της μέχρις αὐτοῦ τοῦ γραφείου τοῦ βυτοποιοῦ.

Αἴθριος ἡμέρα καὶ ὡραῖος φθινοπωρινὸς ἥλιος, ἐκ τῶν συνήθων εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Λείγηρος. Ἤρχιζον ἤδη νὰ διαλύωσι τὴν πάχνην, δι' ἧς ἡ νὺξ εἶχε περιβάλει τὰ πέριξ γραφικὰ ἀντικείμενα, τοὺς τοίχους καὶ τὰ φυτὰ τοῦ κήπου καὶ τῆς αὐ-

λῆς. Ἡ Εὐγενία ἀνεκάλυψε νέα θέλγητρα εἰς τὰ πράγματα ἐκεῖνα, τὰ τοσοῦτον τέως συνήθη δι' αὐτήν. Μυρίοι συγκεχυμένοι διαλογισμοὶ ἐγεννῶντο ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς, καὶ ηὔξανον καθ' ὅσον ηὔξανον ἔξω τοῦ ἡλίου αἱ ἀκτῖνες. Ἠσθάνθη τέλος τὴν ἀόριστον ἐκείνην καὶ ἀνεξήγητον ἡδονήν, ἥτις περιβάλλει τὸ ἠθικὸν ὄν, ὡς ἡ νεφέλη περιβάλλει τὸ φυσικὸν ἀντικείμενον. Αἱ σκέψεις αὐτῆς συνεφώνουν πρὸς τὰς λεπτομερείας τοῦ παραδόξου ἐκείνου τοπείου, καὶ ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ της ἁρμονία συνήχησε πρὸς τὰς ἁρμονίας τῆς φύσεως. Ὅτε δὲ ὁ ἥλιος ἐφώτισε μέρος τοῦ τοίχου, ὅθεν ἐκρέμαντο παχύφυλλα ἀδίαντα, ἀλλάσσοντα χρῶμα ὑπὸ τὸ φῶς, ὡς τράχηλος περιστερᾶς, οὐράνιαι ἀκτῖνες ἐλπίδος ἐφώτισαν τὸ μέλλον πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς Εὐγενίας, ἥτις ἠσθάνθη ἔκτοτε ἄφατον εὐχαρίστησιν θεωροῦσα τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ τοίχου, τὰ ὠχρά του ἄνθη, τοὺς κυανοῦς του κωδωνίσκους καὶ τὰ μαραμμένα του χόρτα, πρὸς ἃ συνέδεεν αὐτὴν ἐπίχαρις ἀνάμνησις, ὁποῖαι εἶνε τῶν παιδικῶν χρόνων αἱ ἀναμνήσεις. Ὁ θροῦς ἑκάστου φύλλου, ἀποσπωμένου καὶ πίπτοντος ἐπὶ τῆς ἠχηρᾶς ἐκείνης αὐλῆς, ἀπήντα εἰς μυστηριώδη τινα ἐρώτησιν τῆς νεάνιδος, ἥτις ἦτο ἱκανὴ νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν, οὐδόλως αἰσθανομένη τὴν πάροδον τοῦ χρόνου. Εἶτα αἰσθήματα βιαιότερα κατέκλυσαν τὴν καρδίαν της. Ἠγέρθη πολλάκις ἔστη πρὸ τοῦ κατόπτρου της κ' ἐθεώρησεν ἑαυτήν, ὡς συγγραφεὺς εὐσυνείδητος θεωρεῖ τὸ ἔργον του ἵνα ἐπικρίνῃ αὐτὸ καὶ μεμρθῇ αὐτὸς ἑαυτόν.

— Δὲν εἶμαι ἀρκετὰ ὡραία δι' αὐτόν! διελογίζετο ἡ Εὐγενία, ταπεινοῦσα ἑαυτὴν καὶ καταθρυχομένη. Ἡ ταλαίπωρος κόρη ἠδίκει ἑαυτήν· ἀλλ' ἡ μετριοφροσύνη, ἢ μᾶλλον ἡ δειλία, εἶνε μία τῶν πρώτων τοῦ ἔρωτος ἀρετῶν.

Ἡ Εὐγενία ἀνῆκεν εἰς τὸν τύπον τῶν εὐρώστων ἐκείνων τέκνων τῆς μέσης τάξεως, ὧν ἡ καλλονὴ φαίνεται πως χυδαία. Ἀλλ' ἐνῷ ὡμοίαζε πρὸς τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μήλου, ἐξηυγενίζετο τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς δι' ὅλης ἐκείνης τῆς ἱλαρότητος τοῦ χριστιανικοῦ αἰσθήματος, ὅπερ ἁγνίζει τὴν γυναῖκα καὶ περιβάλλει αὐτὴν θέλγητρα ἄγνωστα εἰς τοὺς ἀρχαίους γλύπτας. Εἶχε κεφαλὴν μεγάλην, μέτωπον ἀνδρικὸν ἀλλὰ εὐγενὲς ὡς τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Φειδίου, καὶ ὀφθαλμοὺς τερπόχρους, δι' ὧν ἠκτινοβόλει πᾶσα τοῦ βίου της ἡ ἁγνότης. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ σρογγύλου της προσώπου, ὅπερ ἠτό ποτε δροσῶδες καὶ ροδόχρουν, εἶχον τραχυνθῆ ἐξ εὐλογίας, ἧς ἡ ἡπιότης δὲν εἶχε μὲν ἀφήσει ἴχνη ἐπαισθητά, εἶχεν ὅμως καταστρέψει τὴν μεταξίνην τοῦ δέρματος λειότητα, ὅπερ οὐχ ἧττον παρέμενεν ἔτι τοσοῦτον λεπτοφυές, ὥστε τὸ μητρικὸν φίλημα κατέλειπεν ἐπ' αὐτοῦ ἐλαφρὰν παροδικὴν πορφύραν. Ἡ ῥὶς αὐτῆς ἠτό πως ἁδρά, ἀλλὰ διετέλει ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς στόμα καταπόρφυρον, οὗτινος τὰ χείλη ἦσαν πλήρη ἔρωτος καὶ ἀγαθότητος. Ἡ τοῦ τραχήλου της στρογγυλότης ἦτο τελεία. Τὸ ἐπιμελῶς κεκαλυμμένον στῆθός της εἵλκυε τὸ βλέμμα καὶ προυκάλει τὸν ῥεμβασμόν. Τὸ δὲ ὑψηλὸν καί πως ἄκαμπτον αὐτῆς ἀνάστημα ἐστερεῖτο μὲν τὴν ἀπὸ τοῦ καλλωπισμοῦ χάριν, εἶχεν ὅμως ἄλλο θέλγητρον, ὅπερ οἱ ἐμπειροπράγμονες ἐκτιμῶσιν. Οὕτως ἡ Εὐγενία, εὔσωμος καὶ ὑψηλή, οὐδεμίαν εἶχε κομψότητα ἐκ τῶν ἀρεστῶν εἰς τὰ πλήθη· ἀλλ' εἶχεν ὅμως τὴν εὐδιάγνωστον ἐκείνην ὡραιότητα, ἣν λατρεύουσιν οἱ καλλιτέχναι μόνοι. Ὁ ζωγράφος, ὅστις ἀναζητεῖ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀνθρώπινον πρότυπον διὰ τὴν οὐράνιον ἁγνότητα τῆς Ἀειπαρθένου, ὅστις ζητεῖ παρὰ τῆς γυναικείας φύσεως τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους, τοὺς μετριόφρονας καὶ ὑπερηφάνους, οὓς ἐμάντευσεν ὁ Ῥαφαήλ, τὰς παρθενικὰς ἐκείνας γραμμάς, ἃς δωρεῖ μὲν ἐνίοτε κατὰ τύχην ἡ φύσις, διατηρεῖ ὅμως καὶ περιποιεῖ μόνον αἰδήμων καὶ χριστιανικὸς βίος· ὁ ζωγράφος οὗτος, ὁ τοσοῦτον σπάνιον πρότυπον διώκων, ἤθελεν ἀνεύρει αἴφνης ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Εὐγενίας πᾶσαν τὴν ἔμφυτον εὐγένειαν, ἥτις ἀγνοεῖ ἑαυτήν· ἤθελεν ἀνακαλύψει ὑπὸ τὸ ἤρεμον ἐκεῖνο μέτωπον κόσμον ὁλόκληρον ἔρωτος, καὶ ἀνέκφραστόν τινα θειότητα ἐν τῷ σχήματι τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ κινήσει τῶν βλεφάρων. Οἱ χαρακτῆρες αὐτῆς, οὓς οὐδέποτε εἶχεν ἀλλοιώσει ἢ ταράξει ἔκφρασις ἡδονῆς, ὡμοίαζον πρὸς τὰς ἀμυδρὰς ἐκείνας γραμμάς, εἰς ἃς σβέννυται μακρὰν ὁ γαλήνιος τῶν λιμνῶν ὁρίζων. Ἡ ἥσυχος ἐκείνη καὶ εὔχρους φυσιογνωμία, ἡ περιβαλλομένη ὑπὸ μυστικῆς τινος αἴγλης, ὡς ἄνθος νεοθαλές, ἀνεκούφιζε τὴν ψυχήν, μετέδιδε τὸ θέλγητρον τῆς ἀθορύβου συνειδήσεως, ἥτις ἀντανεκλᾶτο ἐπ' αὐτῆς, κ' ἐπέβαλλε τὴν προσοχὴν εἰς τὸ βλέμμα.

Ἡ Εὐγενία εὑρίσκετο ἔτι ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς ζωῆς, ὅπου ἀνθοῦσιν αἱ παιδικαὶ πλάναι καὶ δρέπονται τὰ λευκάνθεμα ἐν ἐκστάσει, λησμονουμένη καὶ ἀγνοουμένη βραδύτερον Οὕτω δέ, κατοπτριζομένη καὶ ἀγνοοῦσα ἔτι τί εἶνε ἔρως, εἶπε καθ' ἑαυτήν:

— Εἶμαι πολὺ ἄσχημη, δὲν θὰ μὲ προσέξῃ.

Εἶτα ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ δωματίου της πρὸς τὴν κλίμακα, καὶ ἔτεινε τὸν τράχηλον, ἵνα ἀκούσῃ τοὺς θορύβους τοῦ οἴκου.

— Δὲν ἐξύπνησεν ἀκόμη, διελογίσθη, ἀκούουσα τὸν πρωϊνὸν βῆχα τῆς Ἀννέτας, ἥτις ἐτύρβαζε πανταχοῦ, σαίρουσα τὴν αἴθουσαν, ἀνάπτουσα τὸ πῦρ, δεσμεύουσα τὸν κύνα καὶ ὁμιλοῦσα πρὸς τὰ ἐν τῷ σταύλῳ ζῷα.

Ἡ Εὐγενία κατέβη πάραυτα καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν Ἀννέταν, ἥτις ἤμελγε τὴν δάμαλιν.

— Ἀννέτα μου, καλή μου Ἀννέτα, νὰ κάμῃς ὀλίγον ἀφρόγαλα διὰ τὸν καφὲ τοῦ ἐξαδέλφου μου.

— Τόρα; ἐφώνησε καγχάζουσα ἡ Ἀννέτα. Ἔ-

πρεπε νὰ μοῦ τὸ 'πῆτε ἀπὸ χθές. Τόρα δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ κάμω ἀφρόγαλα. Τί χαριτωμένος ποῦ εἶνε ὁ ἐξάδελφός σας! Δὲν τὸν εἴδατε μὲ τὸ χρυσομέταξο φουστάνι του. Ἐγὼ τὸν εἶδα. Φορεῖ ὑποκάμισο ψιλὸ ψιλό, 'σὰν τὴν τραχηλιὰ τοῦ ἐφημερίου μας.

— Ἄχ, Ἀννέτα, κάμε μας ὀλίγην πήτταν.

— Καὶ ποιὸς θὰ μοῦ δώσῃ ξύλα ν' ἀνάψω τὸν φοῦρνον, καὶ ἀλεῦρι, καὶ βούτυρον; εἶπεν ἡ Ἀννέτα, ἥτις ὡς πρωθυπουργὸς τοῦ κυρίου Γρανδέ, περιεβάλλετο ἐνίοτε μεγίστην σπουδαιότητα ἀπέναντι τῆς Εὐγενίας καὶ τῆς μητρός της. Τί, νὰ κλέψω τὸν αὐθέντην, διὰ νὰ φιλεύσωμεν τὸν ἐξάδελφον; Ζητήσετέ του σεῖς ξύλα, βούτυρον, ἀλεῦρι. Πατέρας σας εἶνε· νὰ σᾶς δώσῃ! Νά τον... κατεβαίνει νὰ κυττάξῃ τὰ τρόφιμα.

Ἡ Εὐγενία ἔφυγε δρομαία εἰς τὸν κῆπον, ἀκούσασα περίτρομος τὴν κλίμακα τρίζουσαν ὑπὸ τὸ βῆμα τοῦ πατρός της. Ἠσθάνετο ἤδη τ' ἀποτελέσματα τῆς βαθείας ἐκείνης αἰδοῦς καὶ τῆς παραδόξου συναισθήσεως τῆς ἡμετέρας εὐτυχίας, ἐξ ἧς πιστεύομεν, οὐχὶ ἀδίκως ἴσως, ὅτι οἱ διαλογισμοὶ ἡμῶν εἶνε ἐντετυπωμένοι ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μετώπου καὶ κατάδηλοι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἄλλων.

Βλέπουσα τέλος τὴν ψυχρὰν γυμνότητα τοῦ πατρικοῦ οἴκου, ἠσθάνετο ἡ ταλαίπωρος κόρη εἶδός τι θυμοῦ, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ αὐτὴν τόσον κομψήν, ὅσον κομψὸς ἦτο ὁ ἐξάδελφός της. Μεγάλη δὲ κ' ἐμπαθὴς ἀνάγκη κατέλαβεν αὐτὴν νὰ κάμῃ τι ὑπὲρ αὐτοῦ. Τί ὅμως; δὲν ἤξευρεν. Ἀφελὴς καὶ εἰλικρινής, παρεδίδετο εἰς τὴν ἀγγελικήν της φύσιν, μὴ δυσπιστοῦσα πρὸς τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰ αἰσθήματά της. Ἡ μόνη τοῦ ἐξαδέλφου της θέα ἐξήγειρεν ἐν αὐτῇ τὰς φυσικὰς τῆς γυναικὸς κλίσεις, αἵτινες τοσούτῳ ταχύτερον ἀνεπτύχθησαν, ὅσῳ ἡ Εὐγενία, τὸ τρίτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἄγουσα, διετέλει ἐν πλήρει ἀκμῇ διανοίας καὶ πόθων. Πρῶτον τότε ἠσθάνθη τρόμον βλέπουσα τὸν πατέρα της. Εἶδεν αὐτὸν ὡς κύριον τῆς τύχης της κ' ἐνόμισεν ἑαυτὴν ἔνοχον ὅτι τοῦ ἔκρυπτέ τινας τῶν διαλογισμῶν της.

Ἤρχισε βαδίζουσα ταχεῖ τῷ βήματι, ἐκπληττομένη ὅτι ἀνέπνεεν ἀέρα καθαρώτερον, ὅτι ἠσθάνετο μᾶλλον θαλπούσας τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ὅτι ἐδέχετο παρ' αὐτῶν ἠθικήν τινα θερμότητα καὶ ζωὴν νέαν. Ἐνῷ δ' ἀνεζήτει στρατήγημά τι, δι' οὗ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν πήτταν, ἠγείρετο μεταξὺ τῆς Ἀννέτας καὶ τοῦ Γρανδὲ φιλονεικία, σπανία μεταξὺ αὐτῶν, ὡς αἱ χελιδόνες ἐν χειμῶνι. Ὀρναθὸν ὅλον φέρων κλειδίων, ὁ γέρων εἶχε καταβῆ νὰ μετρήσῃ τὰ τρόφιμα, ὅσα ἦσαν ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἡμερησίαν κατανάλωσιν.

— Ἔχει ψωμὶ ἀπὸ χθές; ἠρώτησε τὴν Ἀννέταν.

— Οὐδὲ ψίχουλο, αὐθέντη.

Ὁ Γρανδὲ ἔλαβε τότε χονδρὸν στρογγῦλον ἄρτον, παιπαλωμένον δι' ἀλεύρου, καὶ πλασμένον ἐντὸς ἀβαθοῦς κανίστρου, ἐκ τῶν συνήθων ἐν Ἀνδεκαβίᾳ. Ἑτοιμάζετο δὲ νὰ τὸν κόψῃ, ὅτε ἡ Ἀννέτα τῷ εἶπε·

— Εἴμεθα πέντε σήμερον, αὐθέντη.

— Ἀλήθεια, ἀπήντησεν ὁ Γρανδέ! Ἀλλὰ τὸ ψωμὶ αὐτὸ ζυγίζει ἓξ λίτρας, καὶ θὰ περισσεύσῃ. Ἔπειτα, αὐτοὶ οἱ νέοι παρισινοὶ δὲν τρώγουν δι· ὅλου ψωμί, . . . θὰ ἰδῆς.

— Τρώγουν τὸ λοιπὸν *προσφάγι*, εἶπεν ἡ Ἀννέτα.

Προσφάγι ἐσήμαινεν ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ τοῦ τόπου οἱονδήποτε ἄρτυμα, ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ βουτύρου, ὅπερ ἀλείφεται ἐπὶ τοῦ ἄρτου, μέχρι τοῦ καλλίστου τῶν λιχνευμάτων.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Γρανδέ· οὔτε προσφάγι, οὔτε ψωμί. Δὲν τρώγουν τίποτε, 'σὰν τὰ κορίτσια τῆς πανδρειᾶς.

Τέλος δέ, ἀφοῦ διέταξε φειδωλῶς τὰ τῆς ἡμερησίας τροφῆς, ἐτράπη ὁ Γρανδὲ πρὸς τὴν ὀπωροθήκην του, ἀφοῦ ἔκλεισεν ἐπιμελῶς τὸ ὀψοφυλάκιον, ὅτε ἡ Ἀννέτα ἀνέκοψεν αὐτὸν λέγουσα:

— Αὐθέντη, δὲν μοῦ δίδεις τοὐλάχιστον ὀλίγο ἀλεῦρι καὶ βούτυρον, νὰ κάμω μίαν πήτταν τῶν παιδιῶν;

— Αὐτὸ δὰ εἶνε τόρα! Σὺ θέλεις νὰ μὲ πτωχύνῃς μὲ τὸν ἀνεψιόν μου.

— Τόσα 'μάτια νἄχουν οἱ ἐχθροί μου, ὅσον ἐσυλλογίσθηκα τὸν ἀνεψιόν σου. Ἄλλην ἔννοιαν δὲν εἶχα. Καὶ ζάχαρι; μοῦ ἔδωσες ἓξ κομμάτια, καὶ θέλω σήμερα ὀκτώ.

— Αἴ, Ἀννέτα, τί σοῦ ἦλθε; Τί ἰδέα σοῦ ἐπέρασε; Κυρὰ θὰ μοῦ γείνῃς τόρα; Ἓξ κομμάτια σὲ φθάνουν, δὲν ἔχει ἄλλα.

— Καὶ ὁ ἀνεψιός σου, τὸ λοιπόν, τί θὰ βάλῃ 'ς τὸν καφέ του;

— Ἂς βάλῃ τὰ 'δικά μου κομμάτια, ἐγὼ τὸν πίνω καὶ χωρὶς ζάχαρη.

— Χωρὶς ζάχαρη; 'ς τὴν ἡλικία σου; Καλλίτερα ἔχω νὰ σοῦ ἀγοράσω ἀπὸ 'δικά μου.

— Μοῦ κάμνεις τὴν χάριν νὰ κυττάζῃς τὴν δουλειάν σου.

Ἡ σάκχαρις, καί τοι ἡ τιμή της εἶχεν ἐκπέσει, ἐθεωρεῖτο πάντοτε ὑπὸ τοῦ γέροντος βυτοποιοῦ ὡς τὸ πολυτιμότατον ἀποικιακὸν ἐμπόρευμα. Δι' αὐτὸν ἤξιζε πάντοτε ἓξ φράγκα ἡ λίτρα. Εἶχε συνειθίσει, ἀπὸ τῆς αὐτοκρατορίας ἤδη, νὰ τὴν οἰκονομῇ, καὶ ἡ συνήθεια αὕτη εἶχε καταντήσει δι' αὐτὸν ἕξις ἐῤῥιζωμένη.

Ἀλλὰ πᾶσα γυνή, καὶ αὐτὴ ἡ εὐηθεστέρα, γνωρίζει νὰ ἐπιτυγχάνῃ διὰ πανουργίας τὸν σκοπόν της. Ἡ Ἀννέτα παρῃτήθη τοῦ ζητήματος τῆς σακχάρεως, ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν πήτταν.

— Κυρία! ἐφώνησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου, θέλετε πήτταν;

— Ὄχ, ὄχι, ἀπήντησεν ἡ Εὐγενία.

— Ἔλα, . . . πάρε! εἶπεν ὁ Γρανδέ, ἀκούσας τὴν φωνὴν τῆς θυγατρός του.

Ἀνοίξας δὲ τὸν σύρτην, ὅπου ἦτο τὸ ἄλευρον, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ἓν μέτρον, προσθεὶς καί τινας οὐγγίας βουτύρου εἰς τὸ τεμάχιον, ὅπερ εἶχεν ἤδη κόψει.

— Θέλομεν καὶ ξύλα νὰ κάψωμεν τὸν φοῦρνον, εἶπεν ἡ ἀμείλικτος Ἀννέτα.

— Πάρε ὅσα σοῦ χρειάζονται, ἀπήντησεν ἐκεῖνος μελαγχολικῶς. Ἀλλὰ νὰ μᾶς κάμῃς καὶ μίαν λαγάναν μὲ φροῦτα, καὶ νὰ ψήσῃς εἰς τὸν φοῦρνον ὅλον τὸ φαγί, διὰ νὰ μὴν ἀνάπτωμεν δύο φωτιαίς.

— Εἶνε ἀνάγκη νὰ μοῦ τὸ 'πῆτε! ἀνέκραξεν ἡ Ἀννέτα.

Ὁ Γρανδὲ προσεῖδε πατρικῶς σχεδὸν τὸν πιστόν του ὑπουργόν.

— Κυρία, ἔκραξεν ἡ μάγειρος, θὰ ἔχωμεν πήττταν, ἐνῷ ὁ γέρων Γρανδὲ ἐπανῆλθε κατάφορτος ὑπὸ καρπῶν καὶ ἀπέθηκε τὴν πρώτην δόσιν του ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ μαγειρείου.

— Κυττάξετε, αὐθέντη, κυττάξετε, τῷ εἶπεν ἡ Ἀννέτα, τί ὡραῖα στιβάλια ἔχει ὁ ἀνεψιός σας. τί πετσί! τί εὔμορφα ποῦ μυρίζει! Μὲ τί τὸ καθαρίζουν ἄρά γε; Νὰ βάλω ἀπὸ τὴν ἰδικήν σας μπογιά;

— Θὰ τὰ χαλάσῃ, μοῦ φαίνεται. Πές του καλλίτερα, ὅτι δὲν ἠξεύρεις πῶς καθαρίζεται τὸ μαροκῖνον. Μαροκῖνον εἶνε. Ἂς ἀγοράσῃ μόνος του εἰς τὴν πόλιν ὅ,τι χρειάζεται καὶ ἂς σοῦ τὸ δώσῃ νὰ τὰ καθαρίσῃς. Κάπου ἤκουσα ὅτι βάζουν ζάχαρη μέσα, διὰ νὰ γυαλίζουν.

— Τότε λοιπὸν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα θὰ τρώγεται; εἶπεν ἡ ὑπηρέτρια, φέρουσα τὰ σανδάλια πρὸς τὴν ῥινά της. Περίεργον! μυρίζουν 'σὰν τὴν κολώνια τῆς κυρᾶς. Τί ἀστεῖον!

— Ἀστεῖον! εἶπεν ὁ αὐθέντης. Ἀστεῖον σοῦ φαίνεται σένα νὰ 'ξοδεύῃ κανεὶς εἰς τὰ παπούτσια του περισσότερον παρ' ὅ,τι ἀξίζει ὁ ἴδιος.

— Αὐθέντη, εἶπεν ἡ Ἀννέτα ὅτε ἐκ δευτέρου ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ὀπωροθήκης ὁ κύριός της, δὲν θὰ κάμνωμεν τόρα σοῦπα ἕνα δυὸ φοραὶς τὴν ἑβδομάδα;

— Βέβαια.

— Πρέπει λοιπὸν νὰ φροντίσω διὰ κρέας.

— Διόλου. Μᾶς κάμνεις ζουμὶ ἀπὸ κυνῆγι· οἱ κολλῆγοι σοῦ φέρνουν ὅσον θέλεις Πρέπει μάλιστα νὰ εἰπῶ τοῦ Κορνοαγὲ νὰ μᾶς σκοτώσῃ μερικοὺς κοράκους. Αὐτοὶ βγάζουν, ξεύρεις, τὸ ὡραιότερον ζουμὶ τοῦ κόσμου.

— Εἶν' ἀλήθεια, αὐθέντη, ὅτι τρώγουν ψοφίμια;

— Ἀνόητη! τρώγουν ὅ,τι βρίσκουν. ὅπως ὅλος ὁ κόσμος. Ἤμεῖς τάχα δὲν ζοῦμεν ἀπὸ νεκρούς; Αἱ κληρονομίαι τί εἶνε;

Καὶ ὁ γέρων Γρανδέ, μὴ ἔχων πλέον νὰ δώσῃ ἄλλας διαταγάς, ἐξήγαγε τὸ ὡρολόγιόν του, εἶδεν ὅτι εἶχεν ἡμίσειαν ἔτι ὥραν διαθέσιμον πρὸ τοῦ προγεύματος, καὶ λαβὼν τὸν πῖλόν του, ἠσπάσθη τὴν θυγατέρα του καὶ τῇ εἶπε:

— Ἔρχεσαι νὰ περιπατήσῃς εἰς τὰ λειβάδιά μας, κοντὰ εἰς τὸν ποταμόν; Ἔχω κάτι δουλειὰν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος.

Ἡ Εὐγενία ὑπῆγε κ' ἐφόρεσε τὸν ψιάθινον πέτασόν της, ἐνδεδυμένον διὰ ῥοδόχρου μεταξωτοῦ, εἶτα δὲ πατὴρ καὶ κόρη κατέβησαν διὰ τῆς ἑλικοειδοῦς ὁδοῦ μέχρι τῆς πλατείας.

— Καὶ διὰ ποῦ ἔτσι πρωΐ; ἠρώτησεν ὁ συμβολαιογράφος Κρυσώ, συναντήσας τὸν Γρανδέ.

— Ἔχω κάτι νὰ ἰδῶ, ἀπήντησεν ὁ γέρων, γνωρίζων ποῦ ἔτεινεν ὁ πρωϊνὸς περίπατος τοῦ φίλου του.

Ὅτε ὁ γέρων Γρανδὲ μετέβαινε νὰ ἴδῃ τι, ὁ συμβολαιογράφος ἐγνώριζεν ἐκ πείρας ὅτι ἠδύνατό τις πάντοτε κάτι νὰ κερδήσῃ συνοδεύων αὐτόν. Ἑπομένως τὸν συνώδευσε.

— Ἔλα, Κρυσώ, εἶπεν ὁ γέρων Γρανδὲ πρὸς τὸν συμβολαιογράφον. Εἶσαι φίλος μου, καὶ θὰ σοῦ δείξω τί ἀνοησία εἶνε νὰ φυτεύῃ κανεὶς λεύκαις εἰς τὰς καλὰς γαίας.

— Κ' ἐλησμονήσατε τὰς ἑξῆντα χιλιάδας φράγκα ποῦ ἐπήρατε ἀπὸ ταὶς λεύκαις τῶν λειβαδιῶν σας; εἶπεν ὁ κύριος Κρυσώ, ἀνοίγων ἔκπληκτος τοὺς ὀφθαλμούς του! τί τύχην ποῦ εἴχατε! Νὰ κόψετε τὰ δένδρα σας καθ' ἣν ἐποχὴν εἰς τὴν Νάντην δὲν ὑπῆρχε διόλου λευκὴ ξυλεία, καὶ νὰ τὰ πωλήσετε τριάντα φράγκα τὸ κομμάτι.

Ἡ Εὐγενία ἤκουεν, ἀγνοοῦσα ὅτι προσήγγιζεν εἰς τὴν κρισιμωτάτην τοῦ βίου της στιγμήν, καὶ ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ προκαλέσῃ περὶ αὐτῆς τὴν ὑπερτάτην τοῦ πατρός της ἀπόφασιν.

Ὁ Γρανδὲ εἶχε φθάσει εἰς τοὺς λαμπροὺς λειμῶνας. οὓς εἶχε κτῆμά του παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Λείγηρος, καὶ ὅπου τριάκοντα ἐργάται κατεγίνοντο ἀποχωματοῦντες, γεμίζοντες καὶ ἰσοπεδοῦντες τὸν χῶρον, ὃν κατεῖχον ἄλλοτε αἱ λεῦκαι.

— Κύτταξε, κύριε Κρυσώ, εἶπεν εἰς τὸν συμβολαιογράφον, πόσον τόπον πιάνει μία λεύκα. Γιάννη! ἔκραξε πρὸς ἕνα τῶν ἐργατῶν, μέ . . . μέτρησε μὲ τὴν πῆ. . . πῆ. . . πῆχυν πρὸς ὅλα τὰ μέρη.

— Τέσσεραις φοραὶς ὀκτὼ ποδάρια, ἀπήντησεν ὁ ἐργάτης, ἀφοῦ ἐτελείωσε.

— Τριάντα δύο ποδάρια χαμένα, εἶπεν ὁ Γρανδὲ πρὸς τὸν Κρυσώ. Εἶχα εἰς τὴν γραμμὴν αὐτὴν τριακόσιαις λεύκαις. δὲν εἶν' ἔτσι; Λοιπὸν τρι . . . τριακόσιαις φοραὶς τρι . . . τρι . . . τριανταδύο ποδάρια μοῦ . . . μοῦ. . . μοῦ ἔτρωγαν πεντακόσια δε. . . δεμάτια σανόν. Βάλε δύο φο. . . φοραὶς τόσα εἰς τὰ πλάγια. ἔχομεν χίλια πε. . . πε. . . πεντακόσια, καὶ ἄλλα τόσα 'ς τὴν μέ. . . μέ. . . μέση κάμνουν τὸ ὅλον χίλια μεγάλα δε. . . δεμάτια ἄχυρο.

— Αἴ, λοιπόν, εἶπεν ὁ Κρυσώ, βοηθῶν τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ φίλου του. χίλια δεμάτια ἀπὸ αὐτὸν τὸν σανὸν ἀξίζουν ἐπάνω κάτω ἑξακόσια φράγκα.

— Μαζὺ μὲ τὸ δεύτερο χέ. . . χέρι βάλε χίλια διακόσια. Δο. . . λο. . . λογάριασε τόρα τί γίνονται χί. . . χίλια διακόσια φράγκα τὸν χρόνον σὲ . . . σὲ. . . σὲ σαράντα χρόνους μὲ τό. . . τόκους καὶ ἀνατοκισμούς.

— Ἂς βάλωμεν ἑξῆντα χιλιάδας φράγκα, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος..

— Ἂς ἦνε. Τὸ λοιπόν, ἐπανέλαβεν ὁ ἀμπελουργός, μὴ τραυλίζων πλέον, δύο χιλιάδες λεῦκαι σαράντα ἐτῶν δὲν θὰ μοῦ ἔδιδαν πενῆντα χιλιάδας φράγκα. Ὥστε, βλέπεις, εἶνε ζημία. Ἐλογάριασα ἐγὼ καὶ τὸ εὗρῆκα.προσέθηκεν ὁ Γρανδὲ γαυριῶν. Γιάννη, νὰ γεαίσῃς ταὶς τρύπαις, ἐκτὸς μόνον ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, ὅπου θὰ φυτεύσῃς ταὶς λεύκαις ποῦ ἠγόρασα. Ἐκεῖ ἂς τρέφωνται ἀπὸ τὸ κράτος, εἶπε στρεφόμενος πρὸς τὸν Κρυσώ, καὶ κινῶν παραδόξως τὸ φλεβῶδες οἴδημα τῆς ῥινός του, κατὰ τρόπον ἐφάμιλλον τοῦ εἰρωνικωτάτου τῶν μειδιαμάτων.

— Αὐτὸ εἶνε φανερόν· αἱ λεῦκαι πρέπει νὰ φυτεύωνται μόνον εἰς ἰσχνὰς γαίας, εἶπεν ὁ Κρυσώ, κατάπληκτος πρὸς τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Γρανδέ.

— *Μάλιστα, αὐθέντα μου*, ἀπήντησεν εἰρωνικῶς ὁ Γρανδέ.

Ἡ Εὐγενία, ἥτις ἐθεώρει τὸ θαυμάσιον τοπεῖον τοῦ Λείγηρος, μὴ ἀκούουσα τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ πατρός της, ἔτεινε μετ' ὀλίγον τὸ οὖς πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Κρυσώ, ὅστις ἔλεγε πρὸς τὸν πελάτην του.

— Ἀλήθεια, ἐφέρατε, βλέπω, γαμβρὸν ἀπὸ τὸ Παρίσι. Εἰς ὅλην τὴν πόλιν μόνον διὰ τὸν ἀνεψιόν σας γίνεται λόγος. Ὅπου καὶ ἂν ἦνε θὰ κάμωμεν τὸ συμβόλαιον.

— Πο. . . πο. . . πολὺ πρωΐ ἐξύπνησες διὰ νὰ μοῦ τὸ εἰπῆς, ἀπήντησεν ὁ Γρανδέ. κινῶν καὶ πάλιν τὴν μικράν του προβοσκίδα. Νὰ. . . νὰ. . . σοῦ εἰπῶ, πα. . . παλαιέ μου φίλε, μὲ. . . μὲ. . . μὲ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν, ἀφοῦ θέ. . . θέλῃς νὰ τὸ μάθῃς. Κα. . . κα. . . καλλίτερα θὰ εἶχα νὰ ῥίψω τὴν κόρην μου εἰς τὸ πο. . . ποτάμι, παρὰ νὰ τὴν δώσω τοῦ. . . τοῦ. . . ἐξαδέλφου της. Αὐτὸ ἠ. . . ἠ. . . ἠμπορεῖς νὰ τὸ ἐπα. . . α . . . αναλάβῃς, ἂν θέλῃς, ἤ, καλλίτερα. . . ἄ. . . ἄφινε τὸν κόσμον νὰ φλυαρῇ.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη προὐξένησεν ἰλιγγίασιν εἰς τὴν Εὐγενίαν. Αἱ μακρυναί της ἐλπίδες ἤνθησαν αἴφνης διὰ μιᾶς ἐν τῇ καρδίᾳ της, ἐπραγματοποιήθησαν, καὶ ἀπετέλεσαν δέσμην ἀνθέων,ἅτινα κοπέντα ἔκειντο κατὰ γῆς πρὸ τῶν ποδῶν της. Ἀπὸ τῆς προτεραίας ἤδη συνέδεον αὐτὴν μετὰ τοῦ Καρόλου πάντες οἱ τῆς εὐτυχίας δεσμοί, οἵτινες νοῦσι τὰς ψυχάς. Τοῦ λοιποῦ ἔμελλε νὰ συσφίγξῃ αὐτοὺς τὸ ἄλγος. Ἐν τῷ εὐγενεῖ προορισμῷ τῆς γυναικὸς ἔγκειται νὰ παθαίνῃ αὐτὴν ἡ ἄκρα μᾶλλον δυσυχία ἢ πᾶσα τῆς τύχης ἡ λαμπρότης. Πῶς ἄρά γε, διελογίζετο, ἐσβέσθη πᾶσα πατρικὴ στοργὴ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ πατρός της; τίνος ἐγκλήματος ἦτο ἔνοχος ὁ Κάρολος; Μυστηριώδη ζητήματα. Ὁ ἀρτιγενὴς ἔρως της. βαθὺ μυστήριον καθ' ἑαυτόν, περιεβάλλετο ἤδη δι' ἄλλων μυστηρίων.

Ἐπέστρεψε κλονουμένη καὶ τρέμουσα, φθᾶσα δὲ εἰς τὴν παλαιὰν καὶ μελαγχολικὴν ὁδόν, ἥτις ἄλλοτε ἦτο τόσαν φαιδρὰ δι' αὐτήν, ἠσθάνθη πᾶσαν τὴν κατήφειάν της καὶ τὴν σκυθρωπότητα, ἣν εἶχον περιβάλλει αὐτὴν οἱ καιροὶ καὶ τὰ γεγονότα. Ἔμπειρος δὲ ἤδη τῶν διδαγμάτων τοῦ ἔρωτος. προέδραμε τοῦ πατρός της. καὶ ἀνέμεινεν αὐτὸν πρὸ τῆς θύρας, ἀφοῦ ἔκρουσεν αὐτήν.

Ἀλλ' ὁ Γρανδὲ ὅστις ἔβλεπε τὸν συμβολαιογράφον κρατοῦντα ἐφημερίδα νωπὴν ὑπὸ ταινίαν, τῷ εἶπε:

— Πῶς εἶνε τὰ χρεώγραφα;

— Δὲν θέλεις νὰ μ' ἀκούσῃς, Γρανδέ, ἀπήντησεν ὁ Κρυσώ. Ἀγόρασε γρήγορα! Εἶνε εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν κέρδος εἰς δύο ἔτη, ἑκτὸς τοῦ τόκου, ὁ ὁποῖος εἶνε λαμπρός. Πέντε τοῖς ἑκατὸν μὲ ὀγδοῆντα καὶ μισόν.

— Νὰ ἰδοῦμεν, ἀπήντησεν ὁ Γρανδέ, τρίβων τὸν πώγωνα.

— Θεέ μου, ἀνέκραξεν αἴφνης ὁ συμβολαιογράφος.

— Τί εἶνε; εἶπεν ὁ Γρανδέ, ἐνῷ ὁ Κρυσὼ ἐδείκνυεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐφημερίδα, καὶ τῷ ἔλεγε:

— Διάβασε αὐτὸ τὸ ἄρθρον:

«Ὁ κύριος Γρανδέ, εἷς τῶν μᾶλλον εὐϋπολήπτων ἐμπόρων τῶν Παρισίων, ηὐτοκτόνησε χθές, ἀφοῦ ἐφάνη, κατὰ τὸ σύνηθες, εἰς τὸ χρηματιστήριον. Εἶχεν ἤδη ἀποστείλει τὴν παραίτησίν του εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς, εἶχε δὲ παραιτηθῆ ἐπίσης τῆς θέσεως τοῦ ἐμποροδίκου. Αἱ πτωχεύσεις τοῦ μεσίτου καὶ τοῦ συμβολαιογράφου του, τῶν κυρίων Ῥογγὲν καὶ Σουσέ, τὸν κατέστρεψαν. Ἡ ὑπόληψις ἐν τούτοις καὶ ἡ πίστις, ὧν ἀπήλαυεν ὁ κύριος Γρανδὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Παρισίων ἦσαν τοιαῦται, ὥστε βεβαίως ἤθελε τύχει βοηθείας καὶ συνδρομῆς. Εἶνε λυπηρὸν ὅτι ὁ ἔντιμος οὗτος ἀνὴρ κατεβλήθη ἐκ τῆς πρώτης ὁρμῆς τῆς ἀπελπισίας, κλ».

— Τὸ ἤξευρα. εἶπεν ὁ γέρων ἀμπελουργὸς πρὸς τὸν συμβολαιογράφον.

Αἱ λέξεις αὗται ἐπάγωσαν τὸν κύριον Κρυσώ, ὅστις, ὅσον καὶ ἂν ἦτο ἀπαθὴς συμβολαιογράφος, ἠσθάνθη φρικίασιν διατρέχουσαν τὰ νῶτά του, ἀναλογιζόμενος ὅτι ὁ ἐν Παρισίοις Γρανδὲ μάτην ἴσως ἐπεκαλέσατο τὰ ἑκατομμύρια τοῦ ἐν Σμύρνῃ.

— Καὶ ὁ υἱός του, ὁ τόσον φαιδρὸς χθές, . . .

— Δὲν ἠξεύρει ἀκόμη τίποτε, ἀπήντησε μετὰ τῆς αὐτῆς ἠρεμίας ὁ Γρανδέ.

— Χαίρετε, κύριε Γρανδὲ, εἶπεν ὁ Κρυσώ, ὅστις ἐννόησε τί συνέβαινε, καὶ ἀπῆλθε νὰ καθησυχάσῃ τὸν πρόεδρον Δὲ Βουφών.

Ἐπανελθὼν οἴκαδε ὁ Γρανδὲ εὗρε τὸ πρόγευμα ἕτοιμον. Ἡ κυρία Γρανδὲ ἦν ἔδραμεν εὐθὺς κ' ἐνηγκαλίσθη ἡ Εὐγενία ἐν πάσῃ ἐκείνῃ τῇ διαχύσει, ἣν προκαλεῖ μύχιον ἄλγος, εὑρίσκετο ἤδη ἐπὶ τῆς ἕδρας της, πλέκουσα περιχειρίδια διὰ τὸν χειμῶνα.

— Ἠμπορεῖτε νὰ καθίσετε εἰς τὸ τραπέζι, εἶπεν ἡ Ἀννέτα, καταβαίνουσα τὰς βαθμίδας ἀνὰ τέσσαρας· τὸ παιδὶ κοιμᾶται 'σὰν ἀγγελάκι. Τί εὔμορφος ποῦ εἶνε μὲ κλειστὰ τὰ 'μάτια. Ἐμβῆκα, τὸν ἐφώναξα, τοῦ κάκου.

— Ἄφησ' τον νὰ κοιμηθῇ, εἶπεν ὁ Γρανδὲ· ὅσον ἀργὰ καὶ ἂν σηκωθῇ, πάντοτε γρήγορα θὰ ἐξυπνήσῃ δι' ὅσα δυσάρεστα ἔχει νὰ μάθῃ.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ἡ Εὐγενία, ἐμβάλλουσα εἰς τὸν καφὲν αὐτῆς τὰ δύο μικροσκοπικὰ τεμάχια σακχάρεως, ἅτινα ἔκοπτε μόνος του πάντοτε ὁ γέρων κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του.

Ἡ κυρία Γρανδέ, μὴ τολμήσασα ν' ἀπευθύνῃ τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἰς τὸν σύζυγόν της ἠρκέσθη ν' ἀτενίσῃ ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα.

— Ὁ πατέρας του αὐτοχειριάσθη.

— Ὁ θεῖός μου;.. ἀνέκραξεν ἡ Εὐγενία.

— Τὸ πτωχὸ παιδί! ἐφώνησεν ἡ κυρία Γρανδέ.

— Πτωχό, ἀληθινά, ὑπέλαβεν ὁ Γρανδέ. Δὲν ἔχει πλέον λεπτόν.

— Αὐτὸς κοιμᾶται, 'μάτια μου, 'σὰν νὰ ἦτον βασιλιάς, εἶπεν ἠπίως ἡ Ἀννέτα.

Ἡ Εὐγενία ἔπαυσε τρώγουσα. Ἡ καρδία της συνεσφίγχθη, ὡς συσφίγγεται γυναικὸς καρδία ὅταν τὸ πρῶτον εἰσβάλῃ εἰς αὐτὴν ὁ οἶκτος ὑπὲρ ἀγαπωμένου ὄντος. Ἡ ταλαίπωρος κόρη ἔκλαυσε.

— Τὸν θεῖόν σου δὲν τὸν γνωρίζεις, διατί κλαίεις; τῇ εἶπεν ὁ πατήρ της, ἀκοντίζων ἐπ' αὐτὴν βλέμμα τίγρεως πεινώσης, ἐξ ἐκείνων ἅτινα ἀπέτεινε βεβαίως ἐπὶ τοὺς σωροὺς τοῦ χρυσίου του.

— Μὰ αὐθέντη, εἶπεν ἡ ὑπηρέτρια, εἶνε νὰ μὴ τὸ λυπηθῇ κανεὶς τὸ καϋμένο τὸ παιδί, ποῦ κοιμᾶται ἥσυχα ἥσυχα, χωρὶς νὰ ξεύρῃ τί τὸ περιμένει.

— Ἐσύ, ὑπέλαβεν ὁ Γρανδὲ ἀποτόμως, ὅταν δὲν σοῦ 'μιλοῦν νὰ σιωπαίνῃς.

Ἡ Εὐγενία κατέμαθε τότε πρῶτον, ὅτι ἡ ἀγαπῶσα γυνὴ πρέπει νὰ κρύπτῃ πάντοτε τὰ αἰσθήματά της.

— Ἐλπίζω, γυναῖκα, δὲν θὰ τοῦ κάμῃς λόγον ὡς νὰ ἐπιστρέψω, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ γέρων. Εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ πάγω νὰ ἐπιστατήσω εἰς τὴν εὐθυγραμμίαν τῆς τάφρου, τὴν ὁποίαν ἀνοίγω εἰς τὰ λειβάδια μου, πλησίον εἰς τὸν δρόμον. Θὰ ἐπιστρέψω τὸ μεσημέρι διὰ τὸ δεύτερον πρόγευμα, καὶ τότε θὰ ὁμιλήσω μὲ τὸν ἀνεψιόν μου διὰ τὰς ὑποθέσεις του. Τοῦ λόγου σου, κοκκωνίτσα, εἶνε ὅλως διόλου περιττὸν νὰ κλαίῃς δι' αὐτὸν τὸν μοσχαναθρεμμένον. Ὅπου καὶ ἂν ἦνε... σᾶς ἀφίνει ὑγείαν διὰ τὰς Ἰνδίας.

Ὁ πατὴρ ἔλαβε τὰ χειρόκτιά του ἀπὸ τοῦ γύρου τοῦ πίλου του, τὰ ἐφόρεσεν ἠρέμως, ὡς πάντοτε, τὰ προσήρμοσε καλῶς ἐμπλέκων τοὺς δακτύλους του δι' ἀλλήλων, καὶ ἐξῆλθε.

— Ἄχ, μητέρα, δὲν ἠμπορῶ! ἀνέκραξεν ἡ Εὐγενία, εὐθὺς ὡς ἔμειναν μόναι. Ποτέ μου δὲν ὑπέφερα τόσον!

Ἡ κυρία Γρανδέ, βλέπουσα τὴν θυγατέρα της ὠχριῶσαν, ἤνοιξε τὸ παράθυρον ἵνα εἰσέλθῃ ἀήρ.

— Εἶμαι καλλίτερα, εἶπεν ἡ Εὐγενία μετά τινας στιγμάς.

Ἡ νευρικὴ αὕτη συγκίνησις φύσεως ἠρέμου συνήθως, κατὰ τὸ φαινόμενον, καὶ ψυχρᾶς, ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς κυρίας Γρανδέ, ἥτις ἐθεώρησε τὴν θυγατέρα της μετὰ τῆς μαντικῆς ἐκείνης συμπαθείας, ἣν ἔχουσιν αἱ γυναῖκες πρὸς τὰ ἀντικείμενα τῆς φιλοστοργίας των, καὶ κατενόησε πάντα. Τῇ ἀληθείᾳ δὲ ὁ βίος τῶν διασήμων Οὐγγαρίδων ἀδελφῶν, ἃς ἐκ πλάνης ἡ φύσις εἶχε πλάσει συμφυεῖς πρὸς ἀλλήλας, δὲν ὑπῆρξε στενότερον συνδεδεμένος τοῦ βίου τῆς Εὐγενίας καὶ τῆς μητρός της, αἵτινες πάντοτε ἦσαν ὁμοῦ ὑπὸ τὸ παράθυρον ἐκεῖνο, καὶ πάντοτε ὁμοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ὁμοῦ ἐκοιμῶντο ἐν τῇ αὐτῇ ἀτμοσφαίρᾳ.

— Πτωχή μου κόρη! εἶπε, δραττομένη τῆς κεφαλῆς τῆς Εὐγενίας καὶ στηρίζουσα αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους της.

Τὰς λέξεις αὐτὰς ἀκούσασα ἡ νέα κόρη ἀνήγειρε τὴν κεφαλήν, ἠρώτησε τὴν μητέρα διὰ τοῦ βλέμματος, διηρεύνησε τοὺς μυχίους αὐτῆς διαλογισμούς, καὶ τῇ εἶπε:

— Διατί νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Ἰνδίας; καλλίτερα νὰ μείνῃ ἐδῶ. Δὲν εἶνε ὁ πλησιέστερος συγγενής μας;

— Βέβαια, παιδί μου· αὐτὸ θὰ ἦτο φυσικόν. Ἀλλ' ὁ πατήρ σου ἔχει τοὺς λόγους του, καὶ πρέπει νὰ τοὺς σεβασθῶμεν.

Μήτηρ καὶ θυγάτηρ ἐκάθισαν σιωπηλαί, ἡ μὲν ἐπὶ τῆς ἕδρας της, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ μικροῦ της κλιντῆρος, κ' ἐπανέλαβον ἀμφότεραι τὴν ἐργασίαν των. Κύπτουσα ὑπὸ τὸ βάρος τῆς εὐγνωμοσύνης, δι' ὅσην ἡ μήτηρ της ἐπέδειξε φιλόστοργον μαντείαν, ἡ Εὐγενία ἠσπάσθη τὴν χεῖρά της καὶ τῇ εἶπε:

— Τί καλὴ ποῦ εἶσαι, ἀγαπητή μου μητέρα!

Οἱ λόγοι οὗτοι διέχυσαν φωτεινὴν αἴθριαν ἐπὶ τῆς γηραιᾶς ἐκείνης μητρικῆς μορφῆς, ἣν ἄλγη μακρὰ εἶχον μαράνει.

— Σοῦ ἀρέσει; ἠρώτησεν ἡ Εὐγενία.

Ἡ κυρία Γρανδὲ ἀπήντησε μειδιάσασα· εἶτα δέ, μετὰ στιγμιαίαν σιωπήν, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Μήπως καὶ τὸν ἀγαπᾷς; κακόν!

— Κακόν! ὑπέλαβεν ἡ Εὐγενία· διατί; Σοῦ ἀρέσει, ἀρέσει τῆς Ἀννέτας, διατί νὰ μὴν ἀρέσῃ κ' ἐμέ; Ἔλα, μητέρα, νὰ στρώσωμεν τὸ τραπέζι διὰ τὸ πρόγευμά του.

Κατέλιπε δὲ τὸ ἐργόχειρόν της, καὶ ἡ μήτηρ της ἔπραξε τὸ αὐτὸ λέγουσα:

— Εἶσαι ἀνόητη!

Ἐνδομύχως ὅμως συνεμερίζετο κ' ἐδικαιολόγει τὴν ἀνοησίαν τῆς θυγατρός της

Ἡ Εὐγενία ἐκάλεσε τὴν Ἀννέταν.

— Τί ἀγαπᾶς πάλιν, κυρία;

— Ἀννέτα, θὰ μᾶς ἔχῃς ἀφρόγαλα τὸ μεσημέρι;

— Τὸ μεσημέρι; χωρὶς ἄλλο· ἀπήντησεν ἡ γηραιὰ ὑπηρέτρια.

— Τώρα λοιπὸν νὰ τοῦ κάμῃς καφὲν δυνατόν· ἤκουσα τὸν κύριον Δὲ Γρασὲν νὰ λέγῃ, ὅτι εἰς τὸ Παρίσι πίνουν πολὺ δυνατὸν καφέν. Νὰ βάλῃς πολύ.

— Καὶ ποῦ νὰ τὸν εὕρω;

— Ἀγόρασε.

— Καὶ ἂν μὲ ἀπαντήσῃ ὁ αὐθέντης;

— Εἶνε εἰς τὰ λειβάδια του.

— Τρέχω. Ἐὰν εὕρετε ὅμως ὅτι ὁ κὺρ Φεσὰρ μ' ἐρώτησε, ὅταν πῆγα ν' ἀγοράσω κεμιά, ἂν ἔχομεν τὸν βασιλέα 'ς τὸ σπίτι μας Ὅλος ὁ κόσμος ὁμιλεῖ διὰ τὰ ἔξοδά μας.

— Ἂν καταλάβῃ τίποτε ὁ πατέρας σου, εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ, θὰ μᾶς δείρῃ ὅλους.

— Ἂς μᾶς δείρῃ! ταῖς τρώγομεν γονατιστοί.

Ἡ κυρία Γρανδέ, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἤγειρε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν οὐρανόν, ἡ δὲ Ἀννέτα ἐφόρεσε τὸν κεκρύφαλόν της καὶ ἀνεχώρησε.

Ἡ Εὐγενία ἐξήγαγε λευκὰς ὀθόνας, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν σταφυλῶν, ἐξ ἐκείνων ἃς εἶχεν ἀναρτήσει ἀπὸ σχοινίων ἐν τῷ ὑπερῴῳ. Ἐβάδιζε δὲ ἀκροποδητὶ διὰ τοῦ διαδρόμου, ἵνα μὴ ἐξυπνήσῃ τὸν ἐξάδελφόν της, καὶ μάτην προσεπάθησε νὰ μὴ ἀκροασθῇ διὰ τῆς θύρας τοῦ κοιτῶνός του τὴν τακτικὴν αὐτοῦ ἀναπνοήν.

— Κοιμᾶται καὶ ἡ δυστυχία τὸν περιμένει! εἶπε καθ' ἑαυτήν.

Κόψασα δὲ τὰ χλωρότερα τῆς ἀμπέλου φύλλα, διέταξεν ἀνάμεσον αὐτῶν τὰς σταφυλάς της, μεθ' ὅσης φιλαρεσκείας θὰ ἔπραττε τοῦτο γηραιὸς ἀρχιμάγειρος, κ' ἐκόμισεν αὐτὰς θριαμβευτικῶς ἐπὶ τὴν τράπεζαν.

Ἐλεηλάτησεν ἀπὸ τοῦ μαγειρείου τὰ ἠριθμημένα ὑπὸ τοῦ πατρός της ἀπίδια, καὶ ἐτοποθέτησεν αὐτὰ πυραμιδοειδῶς μεταξὺ τῶν φύλλων. Ἐπήγαινεν, ἤρχετο, ἔτρεχεν, ἐπήδα, καὶ μεγάλην εἶχε διάθεσιν νὰ γυμνώσῃ ὅλον τοῦ πατρός της τὸν οἶκον· ἀλλ' ὁ πατήρ της εἶχε δυστυχῶς τὰς κλεῖδας. Αἴφνης ἐφάνη ἡ Ἀννέτα κρατοῦσα δύο νωπὰ ὠά. Πρὸς τὴν θέαν ταύτην ὀλίγου δεῖν ἐνηγκαλίζετο αὐτὴν ἡ Εὐγενία.

— Ὁ κολλῆγός μας τῆς Λάνδης εἶχε 'ς τὸ καλάθι του· τοῦ τὰ 'ζήτησα καὶ μοῦ τἄδωσε, τὸ πουλάκι μου.

Μετὰ μερίμνας καὶ τύρβην δύο ὡρῶν, καθ' ἃς ἡ Εὐγενία κατέλιπεν εἰκοσάκις τὸ ἐργόχειρόν της, ἵνα ἴδῃ βράζοντα τὸν καφέν, καὶ ἀπέλθῃ ν' ἀκούσῃ ἐγειρόμενον τοῦ ὕπνου τὸν ἐξάδελφόν της, κατώρθωσε νὰ ἑτοιμάσῃ πρόγευμα ἁπλούστατον καὶ ἀδάπανον, ἀλλὰ φοβερῶς ἀλλοῖον τῶν παλαιῶν ἕξεων τῆς οἰκίας. Τὸ πρόγευμα τῆς μεσημβρίας ἐγίνετο ὄρθιον. Ἐλάμβανεν ἕκαστος ὀλίγον ἄρτον, καρποὺς ἢ βούτυρον κ' ἓν ποτήριον οἴνου. Ὅτε ἡ Εὐγενία εἶδε τὴν τράπεζαν ἐγγὺς τοῦ πυρός, ἓν τῶν ἀνακλίντρων ἐνώπιον τοῦ τρυβλίου τοῦ ἐξαδέλφου της, δύο πινάκια πλήρη καρπῶν, τὴν ὠοδόχην, τὴν βαύκαλιν τοῦ οἴνου, τὸν ἄρτον καὶ τὴν σακχαροθήκην πλήρη, ᾐσθάνθη τρόμον δι' ὅλων αὐτῆς τῶν μελῶν, ἀναλογιζομένη ἁπλῶς ὁποῖα βλέμματα ἤθελεν ἀκοντίσει ἐπ' αὐτὴν ὁ πατήρ της, ἂν τυχὸν εἰσήρχετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. Ἔβλεπε λοιπὸν συχνάκις τὸ ὡρολόγιον, ὑπολογίζουσα ἂν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προγευματίσῃ ὁ ἐξάδελφός της πρὶν ἢ ἐπιστρέψῃ ὁ γέρων.

— Μὴν ἀνησυχῆς, Εὐγενία, εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ· ἂν ὁ πατήρ σου ἐπιστρέψῃ, θὰ εἰπῶ ὅτι ἐγὼ τὰ ἔκαμα ὅλα.

Ἡ Εὐγενία δὲν κατώρθωσε νὰ κρατήσῃ ἓν δάκρυ.

— Καλή μου μητέρα, ἀνεφώνησε, τί ἀγάπην ἀξίζεις!

Ὁ Κάρολος, ἀφοῦ πολλάκις περιῆλθε τὸν κοιτῶνά του ὑποτονθορύζων, κατέβη τέλος πάντων. Εὐτυχῶς ἦτο μόνον ἕνδεκα. Ὁ Παρισινός! Τοσαύτην ἐρωτοτροπίαν εἶχε δαπανήσει περὶ τὴν ἐνδυμασίαν του, ὅσην ἂν εὑρίσκετο εἰς τὸν ἐξοχικὸν πύργον τῆς ἐν Σκωτίᾳ ὁδοιπορούσης εὐγενοῦς κυρίας. Εἰσῆλθε δ' εἰς τὴν αἴθουσαν ἔχων τὸ προσηνὲς ἐκεῖνο καὶ φαιδρὸν ἦθος, ὅπερ τοσοῦτον κοσμεῖ τὴν νεότητα, προὐξένησε δὲ χαρὰν συγχρόνως καὶ λύπην εἰς τὴν Εὐγενίαν. Εἶχε, φαίνεται, ἀποδεχθῆ εὐθύμως κ' ἐπὶ τὸ ἀστειότερον τὴν ἔλλειψιν μεσαιωνικῶν φρουρίων παρὰ τῷ θείῳ του, καὶ πλησιάσας φαιδρὸς εἰς τὴν θείαν του, ἠρώτησε:

— Ἐπεράσατε καλὰ τὴν νύκτα, ἀγαπητή μου θεία; Καὶ σεῖς, ἐξαδέλφη μου;

— Πολὺ καλά, κύριε· καὶ σεῖς; ἠρώτησεν ἡ κυρία Γρανδέ.

— Ἐγώ; λαμπρά,

— Θὰ πεινᾶτε βέβαια, ἐξάδελφέ μου, εἶπεν ἡ Εὐγενία· δὲν κάθησθε εἰς τὸ τραπέζι;

— Ἐγὼ προγευματίζω συνήθως τὸ μεσημέρι, ὅταν καὶ ἐξυπνῶ. Ἐν τούτοις ἐκακοπέρασα τόσον καθ' ὁδόν, ὥστε κάτι ἠμπορεῖ νὰ γείνῃ. Ἔπειτα...

— κ' ἐξήγαγεν ὡραιότατον ὡρολόγιον τοῦ Βρεγκέ

— εἶνε ἤδη ἕνδεκα; ἐξύπνησα πρωΐ.

— Πρωΐ; εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ.

— Ναί, ἤθελα νὰ συγυρίσω τὰ πράγματά μου.

Ἂς ἦνε! ἠμπορῶ νὰ πάρω κἄτι τί· ὀλίγον πουλί, ὀλίγην πέρδικα . . .

— Χριστὲ καὶ Παναγία! ἀνέκραξεν ἡ Ἀννέτα, ἀκούουσα τοὺς λόγους τούτους.

— Πέρδικα! ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ Εὐγενία, ἐπιθυμοῦσα νὰ πληρώσῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην δι' ὅλου αὐτῆς τοῦ χρηματίου ἓν τοιοῦτον πτηνόν.

— Ἐλᾶτε, καθίστε, τῷ εἶπεν ἡ θεία του.

Ὁ κομψὸς νεανίας ἐκάθισε νωχελῶς εἰς τὸν κλιντῆρά του, ὡς κάθηται ὡραία γυνή. Ἡ Εὐγενία καὶ ἡ μήτηρ της, λαβοῦσαι καθέδρας, ἐκάθισαν ἐγγύς του ἀπέναντι τοῦ πυρός.

— Ἐδῶ μένετε πάντοτε; εἶπε πρὸς αὐτὰς ὁ Κάρολος, εἰς ὃν ἡ αἴθουσα ἐφάνη ἔτι ἀσχημοτέρα ἢ τὴν νύκτα ὑπὸ τὰ φῶτα.

— Πάντοτε, ἀπήντησεν ἡ Εὐγενία, θεωροῦσα αὐτόν, ἐκτὸς μόνον τὸν καιρὸν τοῦ τρύγου. Τότε πηγαίνομεν καὶ βοηθοῦμεν τὴν Ἀννέταν, καὶ μένομεν ὅλοι εἰς τὴν μονὴν τοῦ Νοαγέ.

— Δὲν πηγαίνετε ποτὲ περίπατον;

— Ἐνίοτε τὴν Κυριακήν, μετὰ τὸν ἑσπερινόν, ὅταν ἦνε ὡραῖος καιρός, εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ, πηγαίνομεν εἰς τὴν γέφυραν, ἢ πηγαίνομεν καὶ βλέπομεν ποῦ θερίζουν.

— Θέατρα δὲν ἔχετε;

— Θέατρα! νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ θέατρον! ἐφώνησεν ἡ κυρία Γρανδέ, νὰ ἰδοῦμεν θεατρίνους! Καὶ δὲν εἰξεύρετε, ὅτι αὐτὸ εἶνε μεγάλη ἁμαρτία;

— Νά, αὐθέντη μου, εἶπεν ἡ Ἀννέτα, φέρουσα τὰ ὠά, πουλιὰ δὲν ἔχομεν ἄλλα παρ' αὐτά . . . μαζὺ μὲ τ' αὐγό.

— Ὦ! ὤ! νωπὰ αὐγά, εἶπεν ὁ Κάρολος, ὅστις, ὡς πάντες οἱ ἁβροδίαιτοι, οὐδ ἐσυλλογίζετο πλέον τὴν πέρδικά του. Λαμπρά! νὰ μοῦ ἔδιδες τόρα καὶ ὀλίγον βούτυρον;

— Βούτυρον! Καὶ τότε ἡ πῆττα; εἶπεν ἡ ὑπηρέτρια.

— Ἔλα, φέρε βούτυρον, Ἀννέτα! ἔκραξεν ἡ Εὐγενία.

Ἡ νεαρὰ κόρη παρετήρει τὸν ἐξάδελφόν της κόπτοντα τὸ βούτημά του, καὶ μεγάλην ἠσθάνετο τέρψιν, ὅσην ἡ εὐαισθητοτέρα τῶν Παρισίων ῥάπτρια αἰσθάνεται βλέπουσα παιζόμενον μελόδραμα, ἐν ᾧ θριαμβεύει ἐπὶ τέλους ἡ ἀρετή. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ὁ Κάρολος, ἀνατραφεὶς ὑπὸ μητρὸς χαριέσσης, καὶ τελειοποιηθεὶς ὑπὸ γυναικὸς τοῦ συρμοῦ, εἶχεν ἁβρὰ τὰ κινήματά του, πλήρη χάριτος καὶ κομψότητος, ὡς μικρόν τι καὶ ἁβροδίαιτον γύναιον. Ἡ συμπάθεια καὶ ἡ στοργὴ νέας κόρης ἔχει μαγνητικὴν ἀληθῶς τὴν ἐπίδρασιν. Οὕτω δὲ ὁ Κάρολος, βλέπων ἑαυτὸν τοσοῦτον περιεπόμενον ὑπὸ τῆς ἐξαδέλφης του καὶ τῆς θείας του, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὰ πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνόμενα αἰσθήματα, ἅτινα τὸν κατέκλυζον, οὕτως εἰπεῖν. Ἠτένισεν ἐπὶ τὴν Εὐγενίαν βλέμμα, ἐν ᾧ ἔλαμπεν ἀγαθότης, θωπεία καὶ μειδίαμα. Παρετήρησε, θεωρῶν αὐτήν, τὴν λεπτοφυῆ ἁρμονίαν τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἁγνῆς ἐκείνης μορφῆς, τὸ ἀθῶον αὐτῆς ἦθος, τὴν μαγικὴν τῶν ὀφθαλμῶν της διαύγειαν, ὅθεν ἠκτινοβόλουν νεαροὶ ἔρωτος διαλογισμοί, καὶ ὅπου ἡ ἐπιθυμία ἐφαίνετο ἀγνοοῦσα τὴν ἡδονήν.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀγαπητή μου ἐξαδέλφη, ἂν ἦσθε μὲ τὰ καλά σας ἐνδύματα εἰς ἓν θεωρεῖον τοῦ θεάτρου, σᾶς βεβαιῶ ὅτι ἡ θεία μου θὰ εἶχε πολὺ δίκαιον· θὰ ἐκολάζετε πολλοὺς ἄνδρας ἀπὸ φθόνον, καὶ πολλὰς γυναῖκας ἀπὸ ζηλοτυπίαν.

Πρὸς τὴν φιλοφρόνησιν ταύτην συνεσφίχθη κ' ἐσκίρτησεν ἐκ χαρᾶς ἡ καρδία τῆς Εὐγενίας, καίτοι δὲν ἐνόησεν αὐτήν.

— Ἄ, ἐξάδελφέ μου, εἶπε. θέλετε νὰ περιπαίξετε μίαν πτωχὴν ἐπαρχιώτιδα.

— Ἂν μ' ἐγνωρίζατε, ἐξαδέλφη μου, θὰ ἠξεύρατε ὅτι ἀποστρέφομαι τὰ περιπαίγματα. Μαραίνουσι τὴν καρδίαν καὶ ξηραίνουσιν ὅλα τὰ αἰσθήματα . . . — Καὶ ταῦτα λέγων κατέπιε τὸ βούτημά του. — Ὄχι, ὄχι! δὲν ἔχω ἴσως ἀρκετὸν πνεῦμα διὰ νὰ περιπαίξω τοὺς ἄλλους, καὶ ἡ ἔλλειψις αὐτὴ μὲ βλάπτει πολύ. Εἰς τὸ Παρίσι φονεύουν ἕνα ἄνθρωπον, ὅταν εἰποῦν: Τί καλὴν καρδίαν ποῦ ἔχει! Ἡ φράσις αὐτὴ σημαίνει: Ὁ ταλαίπωρος, τί βλάξ ποῦ εἶνε! Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶμαι πλούσιος, καὶ γνωρίζει ὁ κόσμος ὅτι εἰς τριάντα βήματα κτυπῶ πεντάραν, δὲν μὲ περιπαίζουν τόσον εὔκολα.

— Αὐτὸ δεικνύει, ἀνεψιέ μου, ὅτι ἔχετε ἀληθινὰ καλὴν καρδίαν.

— Τί ὡραῖον εἶνε τὸ δακτυλίδι σας, εἶπεν ἡ Εὐγενία· μοῦ συγχωρεῖτε νὰ τὸ ἰδῶ;

Ὁ Κάρολος ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἐξάγων τὸν δακτύλιόν του, ἡ δὲ Εὐγενία ἠρυθρίασεν ἐγγίζουσα διὰ τοῦ ἄκρου τῶν δακτύλων τοὺς ῥοδόχρους ὄνυχας τοῦ ἐξαδέλφου της.

— Κύτταξε, μητέρα, τί εὔμορφη ἐργασία.

— Τί μάλαμμα ποῦ ἔχει! εἶπεν ἡ Ἀννέτα, φέρουσα τὸν καφέν.

— Τί εἶν' αὐτό; ἠρώτησε γελῶν ὁ Κάρολος.

Κ' ἐδείκνυεν ἀγγεῖον ἐπίμηκες, ἐκ φαιᾶς ὀπτῆς γῆς, βερενικωμένον, ἀργιλλόπλαστον ἐσωτερικῶς, περιβαλλόμενον δὲ κύκλῳ ὑπὸ τέφρας, εἰς οὗ τὸ βάθος κατέπιπτεν ὁ καφές, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ζέοντος ῥευστοῦ.

— Καφὲς βραστός, εἶπεν ἡ Ἀννέτα.

— Ἄ, ἀγαπητή μου θεία, νὰ σᾶς ἀφίσω τοὐλάχιστον ἓν ἴχνος εὐεργετικὸν τῆς διαβάσεώς μου. Σεῖς εἶσθ' ἐδῶ πολὺ ὀπίσω. Νὰ σᾶς μάθω νὰ κάμνετε ὡραῖον καφὲν κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Σαπτάλ.

Καὶ προσεπάθησε νὰ ἐξηγήσῃ τὸ σύστημα τῆς προχοΐδος Σαπτάλ.

— Τόσα πράγματα νὰ μάθω, εἶπεν ἡ Ἀννέτα, δὲν μοῦ φθάνει ἡ ζωή μου. Ποτέ μου δὲν θὰ

τὰ καταφέρω. Κ' ἔπειτα, ποιὸς θὰ κόψῃ χόρτον τῆς ἀγελάδος μου ὅταν θὰ ψήνω ἐγὼ καφέν;

— Ἐγώ, εἶπεν ἡ Εὐγενία.

— Παιδί ποῦ εἶσαι! εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ, θεωροῦσα τὴν κόρην της.

Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας, αἵτινες ἀνεμίμνησκον τὴν ὀδύνην, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐνσκήψῃ μετὰ μικρὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου νέου, αἱ τρεῖς γυναῖκες ἐσίγησαν, κ' ἐθεώρησαν αὐτὸν τοσοῦτον συμπαθῶς, ὥστε ὁ Κάρολος κατεπλάγη.

— Τί ἐπάθετ' ἐξαδέλφη μου, ἠρώτησε.

— Σούτ! εἶπεν ἡ κυρία Γρανδὲ πρὸς τὴν Εὐγενίαν, ἥτις ἦν ἑτοίμη νὰ ὁμιλήσῃ. Ἠξεύρεις, κόρη μου, ὅτι ὁ πατήρ σου ἀνέλαβε νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν κύριον. . .

— Εἰπέτε: Κάρολον, εἶπεν ὁ νέος Γρανδέ.

— Ἄ, ὀνομάζεσθε Κάρολος; ὡραῖον ὄνομα, ἀνέκραξεν ἡ Εὐγενία.

Αἱ δυστυχίαι, ὅσας προαισθανόμεθα, ἐπέρχονται σχεδὸν πάντοτε. Οὕτως ἡ Ἀννέτα, ἡ κυρία Γρανδὲ καὶ ἡ Εὐγενία, αἵτινες μετὰ φρίκης ἀνελογίζοντο τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ γέροντος βυτοποιοῦ, ἤκουσαν ἀφῆνες τὸν γνώριμον εἰς αὐτὰς κτύπον τοῦ ῥόπτρου τῆς θύρας.

— Ὁ πατέρας! εἶπεν ἡ Εὐγενία.

Καὶ ἀπεκόμισε τὴν σακχαροδόχην, ἀφεῖσα βώλους τινὰς ἐπὶ τῆς ὀθόνης. Ἡ Ἀννέτα ἀφήρεσε τὴν παροψίδα μετὰ τῶν ὠῶν, ἡ δὲ κυρία Γρανδὲ ἀνηγέρθη ὡς δορκὰς πεφοβισμένη. Ὁ φόβος ὑπῆρξε πανικός, ὁ δὲ Κάρολος ἐξεπλάγη, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν ἐξηγήσῃ.

— Τί σᾶς συνέβη; ἠρώτησε.

— Ὁ πατήρ μου, εἶπεν ἡ Εὐγενία.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο;

Ὁ κύριος Γρανδὲ εἰσῆλθεν, ἔῤῥιψε τὸ διαυγὲς αὐτοῦ βλέμμα ἐπὶ τὴν τράπεζαν, τὸν Κάρολον, καὶ εἶδε πάντα.

— Ἄ, ἄ! πανηγύρι βλέπω, διὰ τὸν ἀνεψιόν. Λαμπρά, ἐξαίρετα, θαυμάσια! εἶπεν οὐδόλως τραυλίζων. Ὅταν ὁ γάτος τρέχῃ εἰς τὰ κεραμίδια, τὰ ποντίκια χορεύουν . . .

— Πανηγύρι; . . . εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Κάρολος, ἀδυνατῶν νὰ ὑποπτεύσῃ τὰ ἔθιμα καὶ τὴν δίαιταν τοῦ οἴκου ἐκείνου.

— Δός μου τὸ ποτήρί μου, Ἀννέτα, εἶπεν ὁ γέρων.

Ἡ Εὐγενία ἔφερε τὸ ποτήριον. Ὁ δὲ Γρανδέ, ἐξαγαγὼν τοῦ θυλακίου του μαχαιρίδιον μὲ λαβὴν κερατίνην καὶ χονδρὴν λεπίδα, ἔκοψε τεμάχιον ἄρτου, ἤλειψεν ἐπ' αὐτοῦ ὀλίγον βούτυρον, καὶ ἤρξατο τρώγων ὄρθιος. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Κάρολος ἔρριπτε σάκχαριν εἰς τὸν καφέν του. Ὁ γέρων παρετήρησε τοὺς βώλους τῆς σακχάρεως, ἐθεώρησε τὴν γυναῖκά του, ἥτις ὠχρίασε, καὶ προὐχώρησε τρία βήματα. Κύψας δὲ πρὸς τὸ οὖς τῆς ταλαιπώρου γραίας:

— Ποῦ τὴν εὕρατε ὅλην αὐτὴν τὴν ζάχαριν; ἠρώτησε.

— Ἡ Ἀννέτα τὴν ἠγόρασε, διότι δὲν εἴχαμεν ἄλλην.

Ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ τὸ βαθὺ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐνέπνευσεν εἰς τὰς τρεῖς ἐκείνας γυναῖκας ἡ σιωπηρὰ αὕτη σκηνή. Ἡ Ἀννέτα, καταλιποῦσα τὸ μαγειρεῖόν της, ἔβλεπεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἵνα ἴδῃ τί ἔμελλε ν' ἀπογείνῃ. Ὁ Κάρολος, δοκιμάσας τὸν καφέν του κ' εὑρὼν αὐτὸν πικρόν, ἐζήτησε τὴν σάκχαριν, ἣν εἶχεν ἤδη φυλάξει ὁ Γρανδέ.

— Τί θέλεις ἀνεψιέ μου; τῷ εἶπεν ὁ γέρων.

— Τὴν ζάχαριν.

— Βάλε γάλα, ἀπήντησεν ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ γλυκαίνει ὁ καφές.

Ἡ Εὐγενία λαβοῦσα τὴν σακχαροδόχην ὅθεν εἶχε φυλάξει αὐτὴν ὁ πατήρ της, τὴν ἀπέθηκε πάλιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, κ' ἐθεώρησεν ἀταράχως τὸν πατέρα της. Βεβαίως δὲ ἡ γενναιότης τῆς Εὐγενίας ἦτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην πολὺ μείζων τῆς γενναιότητος ἣν δεικνύει ἡ παρισινή, κρατοῦσα διὰ τῶν ἀσθενῶν της χειρῶν τὴν μεταξίνην κλίμακα, ἵνα εὐκολύνῃ τὴν φυγὴν τοῦ ἐραστοῦ της... Ἡ παρισινὴ ἀμείβεται, διότι ὁ μωλωπισθεὶς βραχίων της βρέχεται διὰ δακρύων καὶ θεραπεύεται διὰ φιλημάτων· ἀλλ' ὁ Κάρολος οὐδέποτ' ἔμελλε νὰ μάθῃ τὴν βαθεῖαν καὶ μυστικὴν ταραχήν, ἥτις ἐσπάρασσε τὴν καρδίαν τῆς ἐξαδέλφης του, ἐφ' ἣν ἐνέσκηψεν ὡς κεραυνὸς τὸ βλέμμα τοῦ γέροντος βυτοποιοῦ.

— Δὲν τρώγεις γυναῖκα; ἠρώτησεν ὁ Γρανδέ.

Ἡ ταλαίπωρος δούλη προὐχώρησεν, ἔκοψε κατηφὴς ἓν τεμάχιον ἄρτου, κ' ἔλαβεν ἓν ἀπίδιον. Ἡ Εὐγενία προσήνεγκε τολμηρῶς εἰς τὸν πατέρα της σταφυλὰς λέγουσα:

— Δοκίμασε τὰ κρεμαστάρια μου, πατέρα. Ἐξάδελφέ μου, θὰ φάγετ' ἐλπίζω· ἐπῆγα καὶ τὰ ἔφερα ἐπίτηδες διὰ σᾶς.

— Αἴ! ἂν δὲν ταῖς κρατήσῃ κανείς, ἀνεψιέ μου, θὰ λεηλατήσουν ὅλην τὴν πόλιν πρὸς χάριν σου. Ὅταν τελειώσῃς, πηγαίνωμεν μίαν στιγμὴν εἰς τὸ περιβόλι· ἔχω νὰ σοῦ εἴπω μερικὰ πράγματα οὐχὶ πολὺ εὐάρεστα.

Ἡ Εὐγενία καὶ ἡ μήτηρ της ἠτένισαν πρὸς τὸν Κάρολον βλέμμα, οὗτινος ἡ ἔκφρασις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πλανήσῃ τὸν νέον.

— Τί σημαίνουν αἱ λέξεις σας, θεῖέ μου; ἠρώτησεν οὗτος. Ἀφότου ἀπέθανεν ἡ ταλαίπωρος μήτηρ μου—τὰς λέξεις ταύτας εἶπε διὰ τρεμούσης φωνῆς—δὲν ἔχω πλέον ἄλλην δυστυχίαν νὰ φοβηθῶ.

— Ποῖος ἠμπορεῖ, ἀνεψιέ μου, νὰ γνωρίσῃ τὰς λύπας, τὰς ὁποίας μᾶς στέλλει ὁ Θεός, διὰ νὰ μᾶς δοκιμάσῃ; εἶπε πρὸς αὐτὸν ἡ θεία του.

— Νά τα! εἶπεν ὁ Γρανδέ· ἄρχισαν αἱ ἀνοησίαι. Βλέπω μὲ λύπην μου, ἀνεψιέ μου, τὰ ὡραῖά σου ἄσπρα χεράκια. Ἰδού! — ἐξηκολούθησε, δει-

κνύων πρὸς αὐτὸν τὰς χονδράς του χεῖρας. αἵτινες ὠμοίαζον πρὸς ὁμοπλάτην προβάτου — ἰδοὺ χέρια διὰ νὰ μαζεύουν χρήματα. Σὲ ἀνέθρεψαν διὰ νὰ σκεπάζῃς τὸ χέρι σου μὲ τὸ δέρμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κάμνομεν ἡμεῖς τὰ χαρτοφυλάκια, ὅπου φυλάττομεν τὰ συναλλάγματα. Κακόν! πολὺ κακόν!

— Τί ἐννοεῖς θεῖέ μου! μὰ τὴν ζωήν μου δὲν ἐννοῶ λέξιν.

— Ἔλα μαζύ μου! εἶπεν ὁ Γρανδέ.

Ὁ φιλάργυρος ἔκλεισε τὴν λεπίδα τοῦ μαχαιριδίου του, ἔπιε τὸν ὑπόλοιπον οἶνόν του, καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν.

— Ἐξάδελφέ μου, θάῤῥος.

Ὁ τόνος τῆς φωνῆς τῆς νεάνιδος ἐπάγωσε τὸν Κάρολον, ὅστις παρηκολούθησε τὸν φοβερόν του θεῖον ἐν ἐναγωνίῳ ἀνησυχίᾳ.

Ἡ Εὐγενία, ἡ μήτηρ της καὶ ἡ Ἀννέτα μετέβησαν εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἀκαταμάχητον ἔχουσαι τὴν περιέργειαν νὰ κατασκοπεύσωσι τὴν σκηνήν, ἥτις ἔμελλε νὰ λάβῃ χώραν ἐν τῷ ὑγρῷ κηπαρίῳ.

[Ἕπεται συνέχεια].

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΤΗι ΜΙΚΡΑι ΑΣΙΑι

[Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου Γερμανοῦ περιηγητοῦ.]

Δεινότατον περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα ἀγωνίζονται οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Τοῦρκοι. Οἱ Τοῦρκοι, οἱ πρὸ 50 ἐτῶν ἀπολύτως πρωτεύοντες κατὰ τὴν πληθύν, τὴν περιουσίαν καὶ τὴν δύναμιν, ἐπικρατοῦσι τώρα μόνον ἐν τῇ ἄνω κοιλάδι τοῦ Μαιάνδρου. Ἔν τισι τμήμασιν ὀρεινοῖς καὶ πρὸς νότον τοῦ Μαιάνδρου, ἀσχολούμενοι μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων εἰς κτηνοτροφίαν καὶ γεωργίαν. Ἐνταῦθα ἀναπτύσσεται ἰδιαίτερόν τι εἶδος, τὸ τῶν Ζεϊβέκων. Οἱ Τοῦρκοι Ζεϊβέκοι εἶνε, ὡς τὰ ἑλληνικὰ παλληκάρια, ἀνδρεῖοι, ὑψηλοί, θρασεῖς καὶ οἱ δεινότατοι τῶν βαυκοπανούργων τῆς ὑφηλίου. Ἀποφεύγουσι τὴν στρατιωτικὴν θητείαν καὶ πλανῶνται ἐγγὺς τῶν ὀρέων, φοροῦντες λαμπρὰ πιστόλια, ἐφ' οἷς σεμνύνονται λίαν. Ζῶσι δὲ ἢ τρεφόμενοι ὑπὸ τῶν ἰδίων γυναικῶν, ἢ ἐπιβάλλοντες φόρους τοῖς γαιοκτήταις ἢ ἀπάγοντες ἐπὶ τὰ ὄρη τοὺς παρατυγχάνοντας ἀστούς. Ὁ μουτεσαρίφης τοῦ Ἀϊδινίου ὀλίγον ἢ οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἑλλήνων νοοῦνται πάντες οἱ μετὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀποδεξάμενοι βίον, ἤθη καὶ ἔθιμα ἑλληνικά, ἀπόγονοι τῶν νησιωτῶν ἑλλήνων, τῶν Σλάβων τῆς ἠπείρου καὶ τῶν βορείων Τούρκων. Σλάβοι καὶ Τοῦρκοι ἀφομοιοῦνται τοῖς Ἕλλησι λίαν ταχέως· τέκνα βουλγάρων γονέων λαλοῦσι μόνον ἑλληνιστί· ἔγγονοι δὲ φοροῦσι φουστανέλλας καὶ κομπορρημονοῦσι περὶ τῶν «εὐκλεῶν Ἑλλήνων προγόνων των». Οἱ Τοῦρκοι ἐξωθοῦνται πάντοθεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Ἡ ζώνη ἐφ' ἧς οἱ Ἕλληνες διώκουσι τοὺς Τούρκους, ἐκτείνεται 25 ὥρας ἀπὸ τῆς κυρίας ἀκτῆς εἰς τὴν μεσόγαιαν. Τῶν νήσων οἱ κάτοικοι (πλὴν τῶν ἐν Κρήτῃ) συμποσοῦνται εἰς 450,000, ἐξ ὧν 15,000 Τοῦρκοι· οἱ ἄλλοι εἶνε Ἕλληνες καὶ ἀμαθεῖς τῆς τουρκικῆς. Ἡ πολυάνθρωπος Λέσβος ἔχει 120,000, ἐξ ὧν 5000 Τούρκους. Ἡ Χίος 60,000 Χριστιανῶν καὶ 5,000 Τούρκων. Ἐμπόριον καὶ μικρὰ ναυτιλία ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς νήσοις καὶ τῇ ἠπείρῳ. Αἱ βόρειαι πόλεις Μουδανία (Ἀπάμεια), Πανδέρμα, Ἐδρεμίδ κλ. οἰκοῦνται ὑπὸ ἰσαρίθμων Τούρκων καὶ Ἑλλήνων. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ νῦν αἰῶνος οὐδεὶς ἄπιστος εἶχεν ἄδειαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἱερὰν τῶν Καλιφῶν πόλιν Προῦσαν· σήμερον ὅμως ἐκ τῶν 36,000 κατοίκων, 9 000 εἶνε Ἕλληνες, 3.000 Ἀρμένιοι καὶ 1,000 Ἑβραῖοι. Τὸ Ἀϊβαλί, ἀπέναντι τῆς Μυτιλήνης, ἦτο μέχρι τοῦ 1820 ἑλληνικόν· τῷ 1827 κατεστράφη τέλεον· τῷ 1836 ὑπῆρχεν ἓν μόνον χάνιον ἑλληνικόν· σήμερον δὲ διατρίβουσιν αὐτόθι 35,000 Ἑλλήνων. Πρὸ 30 ἐτῶν τὸ Πέργαμον εἶχε 15,000 Τούρκων καὶ 1.000 ἄλλους παντοειδεῖς, τώρα δὲ ἔχει 8,000 Τούρκους καὶ τοσούτους Ἕλληνας. Ἐν Ἀκχισὰρ ἐξ 7,000 κατοίκων οἱ 2,000 εἶνε Ἕλληνες ἔχουσι δὲ οὗτοι τὸ μόνον ἐνθάδε σχολεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσι καὶ τῶν Τούρκων οἱ παῖδες, ἵνα μανθάνωσιν ἀνάγνωσιν τουρκικήν.

Τῷ 1800 ἔζων ἐν Σμύρνῃ 80,000 Τούρκων· τῷ 1882 ὑπῆρχον 25.000 Τούρκων καὶ 100,000 Ἑλλήνων. Τὸ ἔγγὺς Βουρναβὰς πρὸ 22 ἐτῶν οὐδὲ ἕνα εἶχεν Ἕλληνα· σήμερον δὲ ἔχει 20,000 Ἑλλήνων καὶ 1,000 Τούρκους Ἀμφοτέρων τῶν πόλεων ἡ ὄψις εἶνε εὐρωπαϊκὴ καὶ ἑλληνική· οἱ Τοῦρκοι συνωστίζονται εἰς ἀφεστῶσαν συνοικίαν. Πᾶσαι αἱ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον κῶμαι, ἀπὸ Σμύρνης ἕως Ἀϊδινίου, περιέρχονται εἰς χεῖρας ἑλληνικάς. Ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Καΰστρου, ἐν Τιρὲχ, Οἰδεμὶς, Βαινδὶρ εἶνε οἱ Ἕλληνες οὐχὶ πολυάριθμοι, ἔχουσιν ὅμως ὅλην τὴν ἔγγειον περιουσίαν. Τὸ Βουρλὰ μετὰ τῶν 20,000 κατοίκων καὶ τῶν λαμπρῶν ἀμπελώνων του εἶνε ὅλον ἑλληνικόν. Ὡσαύτως τὸ Καραβουρνού, τὸ παράγον ἀξιολόγους σταφίδας. Ὁ ἀθόρυβος ἀγὼν τῶν δύο ἐθνοτήτων διεξάγεται νῦν ἐν ταῖς κοιλάσι τῶν πέντε μεγάλων ποταμῶν. Ἐν ταῖς βορείοις καὶ ταῖς μέσαις κοιλάσι θριαμβεύουσιν ἤδη οἱ Ἕλληνες· ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Μαιάνδρου καὶ τοῖς περιχώροις οἱ Τοῦρκοι ἀντέχουσιν ἔτι. Πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς τοῦ Ἀϊδινίου τὸ νῦν ἐπικρατοῦν τουρκικὸν στοιχεῖον θὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ ἑλληνικὸν ὅσον οὔπω. Ἐν ἑκάστῃ κώμῃ τουρκικῇ ἐμφανίζεται πρῶτον εἷς Ἕλλην πωλῶν ἐδώδιμα, μαστίχην, ἣν πίνει ἐμπαθῶς καὶ ὁ Τοῦρκος, ἐὰν μὴ εἶνε φανατικός. Μετὰ δέκα ἔτη ὁ ἐλεεινὸς οὗτος κάπηλος εἶνε δανειστὴς ὅλης τῆς κώμης. Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ προσέρχονται καὶ ἄλλοι ἐμποροί-

σκοι Ἕλληνες, τὰ δάνεια πολλαπλασιάζονται, ἡ δὲ τῶν Τούρκων οὐσία παραδίδεται ἐνέχυρον εἰς τοὺς ἐπήλυδας. Οἱ Ἕλληνες εἶνε μεθοδικώτατοι ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ δανείζειν. Ὅταν ὑπεραυξηθῇ τὸ χρέος, ἁρπάζει ὁ Ἕλλην τὸν ἀγρὸν καὶ γίνεται γεωργός. Οἱ παρὰ τὴν ἀκτὴν Τοῦρκοι δὲν ἔχουσι πνευματικὴν δύναμιν νὰ ἀντίσχωσιν· ἀτάραχοι δὲ προβλέπουσι τὸν ἴδιον ὄλεθρον· ἐν τῇ μεσογαίᾳ τοὐταντίον οἱ Τοῦρκοι ἀδημονοῦσι· σφόδρα ἐχάρησαν οἱ ἐνθάδε Ἕλληνες καὶ οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ ἐπὶ τοῖς ἀγγλικοῖς θριάμβοις ἐν Αἰγύπτῳ, ὧν ἄνευ θὰ ἔπασχον ὑπὸ τῶν Τούρκων τὰ πάνδεινα. Οἱ Ἕλληνες τῆς Μ. Ἀσίας, πλὴν τῶν νησιωτῶν, ἀναβαίνουσιν εἰς 1,000,000· οἱ νησιῶται συμποσοῦνται εἰς 435,000· οἱ ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ εἰς 1.500,000· ἐν συνόλῳ 3,000.000. Πῶς ἐξαφανίζονται οὕτω ταχέως οἱ Τοῦρκοι; ποῦ μένουσιν; . . Πρὸ 60 ἐτῶν οἱ Τοῦρκοι ἦσαν οἱ κύριοι ὅλης τῆς βιομηχανίας· σήμερον ἀρκεῖ νὰ περιέλθῃ τις τὴν ἀγορὰν τῆς Σμύρνης, ἵνα πεισθῇ, ὅτι ἐξέλιπε πᾶσα βιομηχανία ἐγχώριος· πάντα προέρχονται ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, καὶ δὴ καὶ οἱ σιδηροῖ ἥλοι· οἱ Τοῦρκοι ἀδρανοῦσιν· οἱ Ἕλληνες μετέρχονται πᾶν εἶδος ἐπιτηδεύματος· ὅπου εἶνε 10 ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι, ἱδρύεται σχολή· ὅπου δὲ 50, νοσοκομεῖον. Οἱ ὀρθόδοξοι ἔχουσι προστάτην τὸν Πατριάρχην, οἱ καθολικοὶ τὸν Γάλλον πρόξενον, οἱ Τοῦρκοι οὐδένα. Τούτοις προσθετέον τὴν στρατιωτικὴν θητείαν, ἥτις κενοῖ Ὀθωμανῶν πόλεις καὶ ἀγρούς. Ὁ χρόνος τῆς θητείας εἶνε ἀόριστος· ὢν ἐν τῇ ἡλικίᾳ κληροῦται· πρὶν κληρωθῇ, συνήθως δὲν νυμφεύεται· ἐὰν ὅμως νυμφευθῇ, βιάζει τὴν γυναῖκά του νὰ τὸν διατρέφῃ, διότι οὐδένα ἀπολαμβάνει μισθόν· ἡ ταλαίπωρος γυνὴ πωλεῖ τότε ἢ τὴν οὐσίαν ἢ καὶ τὴν τιμήν της. Ἐπιστρέφων οἴκαδε ὁ τέως στρατιώτης οὔτε οἶκον εὑρίσκει ἴδιον, οὔτε ἀγρούς, οὔτε γυναῖκα, ἑπομένως γίνεται λῃστής. Οἱ Τοῦρκοι δὲν θέλουσι πλέον νὰ ἔχωσι τέκνα, διότι προβλέπουσι τὴν δυστυχίαν των· αὐταὶ αἱ κυοφοροῦσαι ὀθωμανίδες θανατοῦσι (!) τὰ ἔμβρυά των· αἱ ἑλληνικαὶ οἰγένειαι τοὐναντίον ἔχουσιν ἑκάστη 8—10 παῖδας. Οἱ Τοῦρκοι λοιπὸν δὲν ἐξορίζονται δὲν ἀποδημοῦσιν, ἀλλ' ἐκλείπουσιν ἀποθνήσκοντες ταχέως. Ὁ Ἕλλην προέβη μέχρι τῶν κοιλάδων· βαθμηδὸν θὰ προσεγγίσῃ εἰς τὰ ὄρη[1].

Η ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ ΚΑΙ Ο ΥΠΝΟΣ

Ὅλος ὁ βίος ἡμῶν ὑπόκειται εἰς ἀλληλοδιάδοχον ἐναλλαγὴν δράσεως καὶ ἀναπαύσεως. Καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἐνδελεχῶς λειτουργοῦντα, ὡς οἱ πνεύμονες καὶ ἡ καρδία, ὑπόκεινται εἰς τὸν νόμον τοῦτον τῆς φύσεως ἡμῶν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ πνεύμονες δὲν παύουσι ποτὲ διαστελλόμενοι καὶ συστελλόμενοι ὅπως εἰσπνεύσωσιν ὀξυγόνον καὶ ἐκπνεύσωσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀλλὰ μεταξὺ ἑκάστης εἰσπνοῆς καὶ ἐκπνοῆς ὑπάρχει βραχύ τι χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ ἀναπαύονται οἱ μῦς καὶ τὰ νεῦρα, τὰ παράγοντα τήν τε συστολὴν καὶ τὴν διαστολὴν τοῦ θώρακος. Ὁ ἔρηβος ἀναπνέει περίπου ὀκτωκαιδεκάκις κατὰ λεπτόν· τὸ μεταξὺ δ' ἑκάστης ἀναπνευστικῆς κινήσεως χρονικὸν διάστημα δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὡς ὀλίγον τι περισσότερον τοῦ τρίτου δευτερολέπτου, ὥστε οἱ πνεύμονες ἀναπαύονται πράγματι ἐπὶ τρεῖς ὥρας καθ' ἑκάστην. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὴν καρδίαν, ἧς ἕκαστον παλμὸν παρακολουθεῖ βραχεῖα ἀνάπαυσις.

Ἡ συνεχὴς χρῆσις τῶν ὀργάνων δὲν ἀπαιτεῖ μόνον τὴν ἀνακίνησιν τῆς οὐσίας αὐτῶν διὰ τῶν τροφῶν. Ἡ ζωὴ δαπανᾷ ποσότητά τινα δυνάμεως, ἥτις ἀνακαινίζεται μόνον κατὰ τὸ διάστημα τῆς μερικῆς ἢ γενικῆς ἀναπαύσεως τῶν παραγόντων αὐτὴν ὀργάνων. Μετὰ ἐνασχόλησιν δεκατεσσάρων ἢ δεκαεξ ὡρῶν, καθ' ἃς ἡ διάνοια καὶ τὸ σῶμα συνειργάσθησαν ἁρμονικῶς ὅπως ἐκτελέσωσι τὰς ἡμερησίας ἐργασίας, ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ αἰσθήσεις ἐξηγέρθησαν, πᾶντες οἱ μῦς ἐκοπίασαν, πᾶσαι αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἐτηρήθησαν ἄγρυπνοι, αἰσθανόμεθα γενικήν τινα ἀνάγκην ν' ἀνακτήσωμεν τὰς δαπανηθείσας δυνάμεις. Τὰ μέλη τοῦ σώματός μας ἀπαιτοῦσι κατ' ἀρχὰς ἐπιτακτικῶς τὴν ἀνάπαυσιν· κατὰ πρῶτον καταβάλλονται οἱ μῦς· ἔπειτα κλείονται οἱ ὀφθαλμοί, ἡ σκέψις ἐξαφανίζεται ἢ παραμορφοῦται, ἡ ἀφὴ ἀμβλύνεται, καὶ ἡ ἀκοὴ τέλος, τελευταῖος φρουρὸς ὅστις συνεῖχεν ἡμᾶς εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, παύει πλέον διακρίνουσα τοὺς ἤχους ὡς πρότερον, ἀφίνουσα μόνον νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἐντύπωσίς τις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον συγκεχυμένη. Ἡ θέλησις, ἡ αὐτενέργεια ἐκλείπουσιν, ἀντικαθισταμένα ὑπὸ αὐτομάτων πράξεων, ἢ ἐνεργειῶν τοῦ πνεύματος, ὧν δὲν ἔχομεν συνείδησιν.

Οἱ ἀρχαῖοι λαοί, ὧν ἡ λατρεία εἶχεν ὡς βάσιν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὸν φόβον, ἐπίστευον ὅτι θεότης τις ἀγαθοεργὸς προΐστατο τοῦ ὕπνου. Ὁ Βιργίλιος ἀποκαλεῖ αὐτὸν «δῶρον τῶν θεῶν»· πράγματι δ' αἰσθανόμεθα μακρόν τι συναίσθημα εὐαρεσκείας καθ' ὅσον καταλαμβάνει ἡμᾶς ἡ ἀνάπαυσις τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ σώματος, ἡ ἀναγκαία πρὸς τὴν ἀνανέωσιν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν.

Ὁ ὕπνος δὲν εἶνε κατ' οὐδένα τρόπον ἀδελφὸς τοῦ θανάτου, ὡς ἐπαναλαμβάνουσι τοῦτο καθ' ἕξιν ποιηταὶ καὶ πεζογράφοι. Κατὰ τὴν ἀκινησίαν τῶν μελῶν οἱ πνεύμονες λειτουργοῦσιν, ἡ καρδία πάλλει, τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ, τὰ ἔντερα πέπτουσιν, οἱ ἀδένες ἐκκρίνουσι καὶ οἱ ἱστοὶ ἐπωφελοῦνται τῆς ἀναπαύσεως ὅπως τραφῶσιν ἐν ἡσυχίᾳ, ἀνασυσταθῶσιν ἐν σιγῇ, ὅπως, ἅμα ἀφυπνισθὲν τὸ σῶμα, ᾖ ἕτοιμον πρὸς ἐπανάληψιν τῶν ἐργα-

1. Κλίνω.

σιῶν τῆς προτεραίας, ἀνανεωθὲν, ἀναπλασθέν. Ὅσῳ περισσοτέρα εἶνε ἡ δαπάνη τῶν δυνάμεων, ὅσῳ μεγαλειτέρα εἶνε ἡ ἀπώλεια οὐσίας, τόσον μεγαλειτέρα πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἀνακαινιστικὴ ἀνάπαυσις τοῦ ὕπνου. Ἂν οἱ μῦς εἰργάσθησαν πολλῷ πλέον τοῦ ἐγκεφάλου, ὁ ὕπνος αὐτῶν θὰ εἶνε μακρότερος. Δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι οἱ μῦς κοιμῶνται δι' ἴδιον αὐτῶν λογαριασμὸν, ὅταν διατελῶσιν ἐν καταστάσει ἀπολύτου ἀναπαύσεως καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ ἐγκέφαλος δὲν συμμετέχει τοῦ ὕπνου. Τοῦτο εἶνε ἀξιοπαρατήρητον πρὸ πάντων παρὰ τοῖς ζῴοις: ἀνάπαυσις πέντε ἢ ἓξ ὡρῶν ἀρκεῖ εἰς τὸν ἵππον ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ἰσχὺν τῶν μυῶν αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ἡ εὐαρέσκεια ἐκείνη, ἣν αἰσθανόμεθα μετὰ βιαίαν μὲν, ἀλλ' οὐχὶ παρατεταμένην ἄσκησιν, ἐξαπλούμενοι, οὕτως ὥστε οἱ μῦς νὰ ὦσιν ἀπηλλαγμένοι παντὸς μόχθου. Ἐν ᾧ ὑπνώττουσιν ἐν τῇ ἀναπαύσει, τὸ πνεῦμα δύναται νὰ ἐξακολουθῇ ἀγρυπνοῦν ἀκόπως, ἄχρις οὗ καὶ αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος δαπανήσῃ τὸ ποσὸν τῆς δυνάμεώς του, μεταχειρισθῇ ὅλην τὴν ὅλην αὐτοῦ, τὴν χρήζουσαν ἀναπληρώσεως καὶ ἐπικαλουμένην τὸν ὕπνον. Ὁμοίως μετὰ ὑπερβολικὴν διανοητικὴν ἐργασίαν, αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἐπενέγκωμεν τὴν ἰσορροπίαν, νὰ ὑποβάλλωμεν εἰς κόπον τοὺς μῦς ἡμῶν, ἐν ᾧ ὁ ἐγκέφαλος ἀναπαύεται ἐν βαθύμῳ ῥέμβῃ.

Εἶνε ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διακρίνωμεν τὸν ὕπνον τῶν μυῶν ἀπὸ τὸν τοῦ ἐγκεφάλου. Ὀλίγιστοι τῶν ἀνθρώπων φέρουσιν εἰς ἐπαρκῆ ἰσορροπίαν τὴν ἐργασίαν τοῦ σώματος καὶ τὴν τῆς διανοίας, καὶ μόνον οὗτοι ἔχουσιν ἀνάγκην ἴσης ἀμφοτέρων ἀναπαύσεως, ἐπιβοηθούσης τὸν ὕπνον καὶ ἐπιτρεπούσης ἡμῖν νὰ ἀρυσθῶμεν ἐξ αὐτοῦ μεγίστην ὠφέλειαν. Ὁ χωρικὸς, ὅστις καταβάλλει τοὺς μῦς αὐτοῦ, δὲν ἔχει ἀνάγκην τόσῳ μακροῦ ὕπνου, ὅσῳ ὁ κάτοικος τῶν πόλεων, οὗτινος ἡ κεφαλὴ κοπιάζει περισσότερον.

Ἂν ἀφαιρέσωμεν τεμάχιον τοῦ κρανίου ζῴου τινος καὶ ἀντικαταστήσωμεν αὐτὸ διὰ τεμαχίου ὑάλου, ὅπως μελετήσωμεν τί συμβαίνει ἐν τῇ κεφαλῇ του, παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὕπνου ὁ ἐγκέφαλος ἀπόλλυσι τὴν δύναμίν του καὶ τὴν ἀκμήν του. Δέχεται ὀλιγώτερον αἷμα ἢ πρότερον. Κατὰ τὸν κανονικὸν λοιπὸν ὕπνον ὑπάρχει ἀναιμία τοῦ ἐγκεφάλου. Οὐχὶ πρὸ πολλοῦ ἔτι ἐπιστεύετο ὅτι ὁ ὕπνος προήρχετο ἐκ μετρίας τινὸς συμφορήσεως. Ἡ συμφόρησις προξενεῖ πράγματι εἶδός τι ὕπνου, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ὕπνος οὗτος ἐπιφέρει ἠρεμίαν ἅμα καὶ ζάλην. Ὁ ἐκ συμφορήσεως ὕπνος, πρῶτος βαθμὸς τῆς ἀποπληξίας, δὲν ἀναπληροῖ τὰς δαπανηθείσας δυνάμεις. Προέρχεται ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ ὀπίου, τῆς πέψεως ὑπερβολικῆς καὶ βαρείας τροφῆς, ἢ ἐκ σφοδροτάτης ἐγκεφαλικῆς ἐξεγέρσεως. Ἡ ὑπερβολὴ τοῦ *καλοῦ* ὕπνου δυνατὸν νὰ καταστῇ αἰτία τοῦ *κακοῦ*, τοῦθ' ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολύταρκοι, εἰς οὓς ἡ ἐπὶ τῆς κλίνης παράτασις τῆς ἀναπαύσεως ἐπιφέρει, ἐκτὸς τοῦ πάχους, ἀορεξίαν καὶ πληθώραν, ἤτοι ἀφθονίαν μεγάλην αἵματος. Πᾶν τὸ ἐξεγεῖρον τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, πέψις ζωϊκῶν οὐσιῶν, κύψις τῆς κεφαλῆς, συγκίνησις, ἢ ἐνασχόλησις τοῦ πνεύματος, ἐκδιώκει τὸν καλὸν ὕπνον. Εἶνε ἀνάγκη ὁσάκις μεταβαίνομεν εἰς τὴν κλίνην ἡμῶν, μετὰ τῶν ἐνδυμάτων, ν' ἀπεκδυώμεθα καὶ τὴν τύρβην τοῦ βίου. Τὸ δεῖπνον τῆς ἑσπέρας πρέπει νὰ ἀποτελῆται ἐξ ἱκανῶν ὄψων, πράττουσι δὲ κάλλιστα οἱ κατακλινόμενοι τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας μετὰ τὸ δεῖπνον. Ἄλλως τε δίωρον διάστημα μεταξὺ δείπνου καὶ ὕπνου ἀπαιτεῖ αὐτὴ ἡ φύσις, ἂν τὸ τελευταῖον παρατεθὲν ὄψον ἦτο ἐκ κρέατος. Τὸ κρέας πέπτεται, ὡς γνωστὸν, ἐν τῷ στομάχῳ καὶ ὄχι ἐν τοῖς ἐντέροις. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ὕπνον ὁ στόμαχος ἀρνεῖται τὰς ὑπηρεσίας του, ὥστε τὸ κρέας, οὗτινος ἡ πέψις ἀπαιτεῖ ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας, καταβαίνει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τροποποιημένον εἰς τὸ ἔντερον, ὅπερ δέχεται μὲν αὐτὸ προθύμως, εἶνε ἀληθὲς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἐξάγῃ ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν ὄφελος. Ἡ πεῖρα ὡδήγησεν ἀνέκαθεν εἰς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέτρων τούτων τῆς ὑγιεινῆς· ἐν τούτοις οὐχὶ πρὸ πολλοῦ ἀνεκαλύφθη τὸ *διατί* καὶ τὸ πῶς παντὸς σχετικοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Συνηθέστατα οἱ πολλοὶ ἀκούουσιν ὀλίγον, λησμονοῦσι ταχέως, καὶ ἐκτελοῦσι σπανίως τὰς ὑπὸ τύπον ἀξιωμάτων διδομένας συμβουλάς. Ὁ ἄνθρωπος, ὅπως τὸ παιδίον, θέλει νὰ μάθῃ τὸ πῶς καὶ τὸ διατί παντὸς πράγματος καὶ μόνον ἂν κατανοήσῃ αὐτὰ πείθεται· ἡ ὑγιεινὴ δὲν θὰ διαδοθῇ παρὰ τοῖς πολλοῖς διὰ τῶν τύπων, ἀλλὰ δι' ἐλαφρῶν πραγματειῶν, ἐν αἷς ἑκάστη ἀρχὴ θὰ ὑποστηριχθῇ διὰ λογικῶν ἐπιχειρημάτων.

Ἡ ζωὴ βραδύνει τὴν πορείαν της κατὰ τὸν ὕπνον, ἡ ἀνθρωπίνη καῦσις ἐκτελεῖται ἠρεμώτερον, ἐξ οὗ ἕπεται σπουδαία μείωσις τῆς θερμοκρασίας· συγχρόνως ἡ ἀφομοίωσις εἶνε δραστηριωτέρα, ὥστε εὑρισκόμεθα εἰς κατάστασιν λίαν εὐνοϊκὴν πρὸς ἀπορρόφησιν ἐπικινδύνων μιασμάτων. Κατὰ τὰς ἐπιδημίας τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ, τῆς χολέρας, σχεδὸν ἀποφεύγει τις τὴν νόσον ἂν καθ' ἑκάστην ὑπνοῖ ἐπὶ μέρους ὑψηλοῦ καὶ ὑγιεινοῦ. Ἀρκεῖ νὰ κοιμηθῶμεν παρὰ ἕλος, ὅπως ἀπορροφήσωμεν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἑλώδους μιάσματος, ἅτινα συνίστανται πιθανότατα εἰς μικροσκοπικά τινα φυτὰ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν ἐγχυματογενῶν. Κατὰ τὴν νύκτα πρὸ πάντων τὰ φυτὰ ταῦτα, ἀπείρως μικρὰ, διασκορπίζονται πέριξ, παρασυρόμενα ὑπὸ ὑγροῦ καὶ δροσεροῦ ἀέρος, τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖ πῶς ἀρκεῖ νὰ διαβῶμεν ἕλος μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅπως καταληφθῶμεν ὑπὸ διαλείποντος πυρετοῦ.

Πολλῷ κινδυνωδέστερον εἶνε νὰ διαμένωμεν ἐν νοσηρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς ἢ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, καὶ ἐν τούτοις πράττομεν ὡς εἰ ἦτο ἀληθὲς τὸ ἐναντίον. Ἡ ἐλαχίστη γωνία φαίνεται ἡμῖν κατάλληλος πρὸς ὕπνον. Ἐν δωματίοις μικροῖς καὶ κακῶς ἀεριζομένοις συνεπισωρεύουσιν ἀνθρώπινα ὄντα, καὶ ζῷα ἐνίοτε, μὴ μεριμνῶντες ποσῶς περὶ τῆς ἐπακολουθούσης μερικῆς ἀσφυξίας καὶ τῆς ἀναποφεύκτου δηλητηριάσεως.

Μὴ λησμονῶμεν λοιπὸν τὸν θεραπευτικὸν τοῦτον ὅρον τῆς ὑγιεινῆς: Ὅστις ἐπιθυμεῖ ν' ἀποφεύγῃ τὰς ἀσθενείας καὶ νὰ ζήσῃ μέχρι γήρως δέον νὰ ὑπνοῖ ἐν ἀτμοσφαίρᾳ καθαρᾷ, ἐπαρκῶς ἀνακαινιζομένῃ, καὶ νὰ καλύπτηται ἐπαρκῶς ὅπως ἀντισταθμίσῃ τὸ ψῦχος τοῦ ὕπνου.

Ἡ κεφαλὴ ἐν τούτοις, ὑψωμένη ὀλίγον, δέον νὰ μείνῃ δροσερὰ πρὸς ἀποφυγὴν συμφορήσεως. Ἀποφεύγετε τὰς ἐκ πτίλων κλίνας καὶ τὰ προσκεφάλαια, τὰς φωλεὰς ταύτας τῶν νόσων, ἂν θέλετε νὰ καταπολεμήσητε τὸ ψῦχος. Τὸ ἄχυρον, αἱ τρίχες τοῦ ἵππου, τὸ βρύον, τὸ χόρτον, εἰσὶ τὰ μόνα δυνάμενα ν' ἀποτελέσωσι ὑγιεινὰς κλινοστρωμνάς. Δύο ἐπικαλύμματα ἐξ ἐρίου, πυκνὰ καὶ ἐλαφρὰ, εἰσὶν ἀρκετὰ τὸν χειμῶνα, ὅταν ἡ θερμοκρασία τοῦ κοιτῶνος διατηρεῖται μεταξὺ ὀκτὼ ἢ δέκα βαθμῶν.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι πρέπει νὰ κοιμώμεθα τὴν νύκτα καὶ ὄχι τὴν ἡμέραν; Ἡ φύσις, τὸ ὁρμέμφυτον, συμβουλεύουσιν ἡμῖν τοῦτο, ἀλλ' ἐν ταῖς πόλεσι, πόσοι φαίνονται πιστεύοντες ὅτι δύνανται ἀτιμωρητεὶ ν' ἀνατρέψωσι τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν πραγμάτων! Ἡ φύσις; — Εἴμεθα πεπολιτισμένοι· — Τὸ ὁρμέμφυτον; — Εἴμεθα ἀνεπτυγμένοι· ὅλα αὐτὰ τὰ μεταβάλλομεν. — Ναὶ, παρεγνωρίσατε τοὺς φυσικοὺς νόμους, ἐκλείσατε τὸ οὖς σας εἰς τὰς διαμαρτυρίας τοῦ ὑπηρέτου σας, τοῦ σώματος, ἀλλ' ἀναμείνατε τὸ τέλος. Θὰ σᾶς ἐκδικηθῇ καὶ θὰ ἐννοήσητε λίαν βραδέως ὅτι προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ἐζῆτε ἁπλούστατα καὶ κανονικῶς. Ἐν διαφόροις περιστάσεσιν ἐγένετο ἀπόπειρα νὰ διατάξωσι πορείαν εἰς στρατὸν κατὰ τὴν νύκτα καὶ ἀνάπαυλαν κατὰ τὴν ἡμέραν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ ἐλαττώσωσι τὴν κόπωσιν, ἣν θὰ ἐπέφερε σταθμὸς ἐν πνιγηρῷ θάλπει. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἀπέβη εὐάρεστον· ἡ κόπωσις ἦτο μεγαλειτέρα, ἡ πορεία μᾶλλον ἄτακτος· καθ' ὁδὸν ἔμενον ἀνίσχυροι νὰ βαδίζωσι πλείονες ἄνδρες ἢ ἵπποι.

Λοιπὸν ἀδιαφιλονεικήτως πρέπει νὰ κοιμώμεθα τὴν νύκτα. Ἀλλ' ἐπὶ πόσας ὥρας; Περὶ τοῦ ὕπνου ἰσχύει ὅ,τι καὶ περὶ τῆς τροφῆς. Ἡ ποσότης τῶν τροφῶν, ὧν ἔχομεν ἀνάγκην, ἐπέκεινα τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς συντήρησιν, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ποσότητος τῶν δαπανηθεισῶν δυνάμεων. Ἐπίσης ἡ δόσις τοῦ ὕπνου ἐπέκεινα τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ἀναπληρώσεως τῶν ἀπολεσθεισῶν δυνάμεων, ἥτις διὰ τὸν ἔφηβον ποικίλλει μεταξὺ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ὡρῶν, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀπωλείας ἣν ὑπέστησαν οἱ μῦς καὶ ὁ ἐγκέφαλος. Ὁριστικὸς κανὼν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τεθῇ διότι ὁ καθ' ἑκάστην βίος παραλλάσσει, οὔτε αἱ ἀσχολίαι διανέμονται ἐξ ἴσου καθ' ἡμέραν, οὔτε ἡ φύσις τῆς ἐργασίας εἶνε ἡ αὐτὴ παρὰ πᾶσι. Ἑκάστη ἡμέρα μεταβάλλει τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου, πρέπει δὲ νὰ ὑπνῶμεν ὅσον ἀπαιτεῖ ἡ κινητὴ αὕτη ἀνάγκη ἄλλως ἐλαττοῦμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν. Μὴ λησμονῶμεν δὲ πρὸ πάντων ὅτι ὁ κόπος τοῦ ἐγκεφάλου ἀπαιτεῖ μακρότερον ὕπνον ἢ ὁ κόπος τοῦ σώματος: ἡ διανοητικὴ ἐργασία, αἱ σφοδραὶ συγκινήσεις, ἐξαντλοῦσι περισσότερον τὸν ἐγκέφαλον παρ' ὅσον ἡ παραγωγὴ μηχανικῆς δυνάμεως ἐξαντλεῖ τοὺς μῦς.

Τὸ παιδίον ἔχει ἀνάγκην πολλοῦ ὕπνου ὅπως ἀντισταθμίσῃ τὴν μεγάλην ἐνεργητικότητα τοῦ βίου του, καὶ ἐπιτρέψῃ τὴν αὔξησιν συγχρόνως καὶ τὴν ἀνακαίνισιν. Ἡ γυνὴ ἔχει πλείονος ὕπνου ἀνάγκην ἢ ὁ ἀνὴρ ἕνεκα τῆς μείζονος εὐαισθησίας τοῦ νευρικοῦ αὐτῆς συστήματος. Ὁ ἔφηβος, ὁ ἐκτελῶν κανονικὰς ἀσχολίας, ἐν αἷς συμμετέχουσι τό τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, ἔχει ἀνάγκην ὀκταώρου περίπου ὕπνου. Ἀλλὰ δέον νὰ ὑπολογίζωμεν ὀκτάωρον *πραγματικὸν* ὕπνον, ἀφαιρουμένων τῶν μεσολαβούντων διαστημάτων τῆς ἀϋπνίας ἢ τοῦ ἁπλοῦ νυσταγμοῦ. Ὁ ὑπὲρ τὰς δέκα ὥρας συνήθως ὑπνῶν δαπανᾷ ὑπὲρ τὸ δέον εἰς τὴν φυτικὴν ζωὴν, τὸ σῶμα γίνεται βαρὺ, παχὺ, ἡ ὄρεξις ἐλαττοῦται, ἡ νοημοσύνη ἀμβλύνεται, ἡ ἰδιοσυστασία καθίσταται λυμφατικὴ ἢ ἀποπληκτική. Ἐννοεῖται ὅτι ταῦτα δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, εἰς τοὺς ἀναρρωνύοντας, δι' οὓς ὁ παρατεταμένος ὕπνος εἶνε ἀπαραίτητος.

Πολλοὶ τῶν ἐπαγγελλομένων ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα νομίζουν ὅτι κάμνουσιν ἄριστον ὑπολογισμὸν, ἐλαττοῦντες τὰς ἀρχικῶς ἀναγκαίας ὥρας τοῦ ὕπνου των. Εἶνε βέβαιον ὅτι κέρδος δύο ὡρῶν καθ' ἑκάστην, ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ἐτῶν, ἀποτελεῖ κέρδος τριῶν ἐτῶν καὶ τεσσάρων μηνῶν ζωῆς. Ἀλλὰ τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα ἀνατρέπει πάντοτε τοὺς ὑπολογισμούς των. Αἱ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ὑφαιρούμεναι ὧραι δὲν παρατείνουσι τὸν βίον, ἀλλὰ συντέμνουσιν αὐτὸν τοὐναντίον καὶ παρασκευάζουσιν ἀσθενικὸν καὶ πρόωρον γῆρας, ἐν ᾧ ὕπνος ἐπαρκὴς, κανονικὸς συντελεῖ τὰ μέγιστα πρὸς ἐξασφάλισιν ὑγιοῦς καὶ μακρᾶς ὑπάρξεως.

Ἡ ἀϋπνία εἶνε σχεδὸν ἄγνωστος ὑπὸ τῶν βιούντων συνῳδὰ τοῖς νόμοις τῆς φύσεως· παράγεται ἐκ τῶν ἀσθενειῶν, τοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν νεύρων, τῆς ἕξεως τῶν ἀγρυπνιῶν. Πρὸς ἀποφυγὴν ἢ καταπολέμησιν αὐτῆς ἀρκεῖ νὰ ἰσοσταθμίσωμεν τὴν ἐργασίαν, ἤτοι τὴν ἀσχολίαν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος, νὰ μὴ ἐπιβαρύνωμεν πολὺ τὸν στόμαχον, νὰ διάγωμεν βίον κανονικὸν, καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας νὰ φροντίζωμεν ὅπως ὁ ἐγκέφαλος ἢ ἤρεμος Προσθέσωμεν εἰς ταῦτα ὅτι ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν καὶ ἥσυχον συνείδησιν. Λέγο-

μεν κοινῶς «κοιμᾶται τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου»· ἡ φράσις εἶνε ἀληθής ὁ ἐν ὅλῃ τῇ ἐκδοχῇ τῆς λέξεως δίκαιος ἀνήρ, ὁ ἐκπληρῶν τὰ καθήκοντά του καὶ τὸν προορισμόν του ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ ἐργαζόμενος ὅπως καταστῇ ὠφέλιμος, ὁ ἐπιζητῶν τὴν ἀρετὴν καὶ μὴ ὑποπίπτων εἰς παραπτώματα, ὁ ἔχων, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἥσυχον τὴν συνείδησίν του, μεταβαίνει εὐαρέστως ἀπὸ τῆς ἐγρηγόρσεως εἰς τὸν ὕπνον. Τὰ ὄνειρα ἀναπτύσσουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ εὐαρέστους εἰκόνας, ἀφυπνιζόμενος δ' αἰσθάνεται νέας ἀπολαύσεις ἐκ τῆς θέας τῶν πρώτων ὡρῶν τῆς ἡμέρας. Α. Κ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

Ἀπὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ συντάγματος μέχρι τῆς σήμερον ἐκυβέρνησαν τὴν Ἑλλάδα 50 ὑπουργεῖα ἐν ὅλῳ· ἤτοι 10 ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος καὶ 40 ἀπὸ τῆς ἐξώσεως αὐτοῦ καὶ ἐντεῦθεν. Πρῶτος Ἕλλην πρωθυπουργὸς ὑπῆρξεν ὁ Α. Μαυροκορδάτος· οἱ δ' ἄχρι τοῦδε ὡς πρόεδροι κυβερνήσεως χρηματίσαντες εἶνε ἐν ὅλῳ 16 πολιτευόμενοι, ὧν δύο μόνον ἐπιζῶσι νῦν οἱ κ.κ. Α. Κουμουνδοῦρος καὶ Χ. Τρικούπης.

Οἱ 16 οὗτοι Ἕλληνες πρωθυπουργοὶ εἶνε οἱ ἑξῆς: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, δίς.—Ι. Κωλέττης, ἅπαξ.—Γ. Κουντουριώτης, ἅπαξ. — Κ. Κανάρης, τετράκις.—Ἀντ. Κριεζῆς, ἅπαξ. — Δ. Βούλγαρης, ὀκτάκις.—Α. Μιαούλης δίς.—Ι. Κολοκοτρώνης, ἅπαξ.—Ζ. Ι. Βάλβης, δίς. — Δ. Κυριακοῦ, ἅπαξ.—Β. Ροῦφος, τετράκις. — Α. Μωραϊτίνης, ἅπαξ. —Ἐπ. Δεληγεώργης, ἑξάκις. — Θρ. Ζαΐμης, δίς. — Ἀλέξ. Κουμουνδοῦρος, δεκάκις.—Χαρ. Τρικούπης τετράκις.

Ὁ Δ. Βούλγαρης ἐγένετο τὸ πρῶτον ὑπουργὸς κατὰ τὸ 1844 καὶ πρωθυπουργὸς κατὰ τὸ 1855.

Ὁ Ἐπ. Δεληγεώργης ὑπουργὸς κατὰ τὸ 1862 καὶ πρωθυπουργὸς κατὰ τὸ 1865.

Ὁ Θρ. Ζαΐμης ὑπουργὸς κατὰ τὸ 1859 καὶ πρωθυπουργὸς κατὰ τὸ 1869.

Ὁ κ. Ἀλέξ. Κουμουνδοῦρος ὑπουργὸς κατὰ τὸ 1855 καὶ πρωθυπουργὸς κατὰ τὸ 1865.

Ὁ κ. Χ. Τρικούπης ὑπουργὸς κατὰ τὸ 1866 καὶ πρωθυπουργὸς κατὰ τὸ 1875.

Μετά τινα ἐν Ἰνδίαις μάχην ἦλθε πρὸς τὸν Οὐελλιγκτῶνα ὁ πρωθυπουργὸς Ἰνδοῦ τινος ἡγεμόνος ζητῶν νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τοὺς μυστικοὺς ὅρους συνθήκης τινός· ὅπως δὲ λάβῃ τὰς πληροφορίας ταύτας προσέφερε τῷ Οὐελλιγκτῶνι ποσὸν πολὺ ἀνώτερον 100,000 λιρῶν. Τότε ἀτενίζων πρὸς αὐτὸν ὁ στρατηγὸς ἠρώτησεν ἡσύχως· «Φρονεῖς ὅτι δύνασαι νὰ φυλάττῃς ἄκραν ἐχεμυθίαν;». «Βεβαίως», ἀπήντησεν ὁ ὑπουργός. «Καὶ ἐγὼ λοιπὸν ἐπίσης», προσέθηκε μειδιῶν ὁ Οὐέλλιγκτων καὶ δεικνύων τὴν θύραν εἰς τὸν ἀποροῦντα Ἰνδόν.

Τὸ κάτωθι δημοσιευόμενον δημῶδες ᾆσμα εἶνε τῆς δημοτικῆς ποιήσεως, τῆς νήσου Ρόδου, ἔνθα κατ' ἔθος ἐγχώριον ᾄδει αὐτὸ πρὸς τὴν μέλλουσαν νύμφην ἀνὴρ παίζων λύραν ὅτε ἐνδύεται τὰ νυμφικά της ἐνδύματα, ἀπεστάλη δ' ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀρίστου φίλου τῆς «Ἑστίας» κ. Δ. Βενετοκλέους. Σ. τ. Δ.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Θ' ἀρχίσ' ἀπὸ τὴν κεφαλή, ποῦ 'ναι τὸ πρῶτο μέρος,
Νὰ καταιβῶ 'ς τὰ πόδια σου κ ἐκεῖ νὰ κάμω τέλος.

Κτενάκι μ' ἐλεφάντινο
μὴν κόψῃς τὰ χρυσᾶ μαλλιά·
μὴν κόψω 'γὼ τὰ 'δόντια σου
καὶ πάρω τα 'ς τὸ χρυσοχό
καὶ κάμω ἀγκόρφι καὶ σταυρό.
Τὸ σταυρὸ νὰ προσκυνοῦμε
καὶ τ' ἀγκόρφι νὰ φιλοῦμε.[1]
Ἔχεις τὰ μαλλιὰ μετάξι
Καὶ 'μπλεγμένα μὲ τὴ τάξι.
Ἔχεις κούτελο φεγγάρι
Μιὰ χαρὰ κ' ἕνα καμάρι
Ἔχεις φρύδια συνδεμένα,
'σὰν σπαθιὰ ξεσπαθωμένα.
Ἔχεις μάτια μπαφουρένια[2]
Μάγουλα τρανταφυλλένια.
Ἔχεις μύτη σὰν κονδύλι
Κόκκινα 'ν' τὰ δυώ σου χείλη.
Ἔχεις δόντια ῥάδι ῥάδι[3]
'σὰν σπειρὶ μαργαριτάρι.
Ἔχεις σάγουνο ποτῆρι
ποὺ κερνᾷς καραβοκύρη.
Ἔχεις τὸν λαιμὸν χυτὸν
μαρμαροπελεκητόν.
Ἔχεις χέρια 'σὰν λαμπάδες
ὅπου λειτουργοῦν παπάδες.
Τῆς γοβίτσας σου τ' ἀχνάρι
ὡς κ' ἐκεῖνον ἔχει χάρι·
Σ' ὅσους γάμους κι' ἂν ἐπῆγα,
Τέτοια νύφη δὲν τὴν εἶδα.

Σημ.—Λέγεται ὅτι ξένος τις παρευρεθεὶς εἰς τὸ ἐγκώμιον τοῦτο, ὅπερ κοινῶς λέγεται *κτενάκι* καὶ ἀκούων τὰς ἀποδιδομένας εἰς τὴν καλλονὴν τῆς νύμφης ἰδιότητας, ὧν οὐδεμίαν εἶχεν αὕτη, ηὐχαριστήθη πολὺ ἐκ τοῦ τελευταίου στίχου, ὃν ἐξήγησεν οὕτω: «Τόσον ἄσχημον νύμφην δὲν εἶδα», ἐνῷ ὁ ἐγκωμιάζων ἐνόει ὅλως τὸ ἀντίθετον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Καθηγητοῦ τινος τῆς φιλοσοφίας τὸ ἔνδυμα σχισθὲν ἐδείκνυε μεγάλην ὀπήν.

— Ἐκεῖθεν βλέπει ἔξω ἡ σοφία, λέγει εὐφυής τις.

— Καὶ ἡ βλακία μέσα... ἀπαντᾷ ἡσύχως ὁ φιλόσοφος.

*
* *

1. Ταῦτα λέγουσι καθ' ἣν στιγμὴν κτενίζουσι τὴν νύμφην· ἔπειτα ἄρχονται οἱ ἔπαινοι.
2. Μαῦρα.
3. Κατὰ σειράν.

Ἱεροκῆρυξ ἐδίδασκεν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ὅτι πᾶν τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πλασθὲν ἔχει καλῶς, εἶνε τέλειον. Μετὰ τὴν λειτουργίαν κυφός τις ἐρωτᾷ τὸν ἱεροκήρυκα· «Τί νομίζετε, παππᾶ μου, καὶ 'μένα ὁ Θεὸς καλὰ μ' ἔχει φτειασμένο;»

— Ὅσω γιὰ κυφὸν, φίλε μου, ἀπαντᾷ ὁ ἱερεύς, δὲν 'μποροῦσε νὰ 'φτειάσῃ καλλίτερον!

*
* *

— Πὲς τοῦ Γιάννη, Μαρία, νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸν κύριον Περικλῆ Μ... καὶ νὰ τοῦ 'πῇ πολλοὺς χαιρετισμοὺς ἐκ μέρους μου καὶ τὸν παρακαλῶ ἂν θέλῃ νὰ ἔλθῃ ἀπόψε 'ς τὸ 'σπῆτι νὰ πάρουμε τὸ τσάϊ μαζύ. Ἂν 'πῇ *ναί*, τότε ἂς περάσῃ καὶ ἀπὸ τὸ καπνοπωλεῖο καὶ ἂς πάρῃ καὶ 100 δράμια καπνὸ τῆς Λαμίας.

(Ὁ Γιάννης ἀκούσας πάντα).—Πολὺ καλά, ἀφέντη· ἄκουσα, εὐθύς.

(Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Περικλέους Μ...) *Γιάννης*: —Πολλοὺς χαιρετισμοὺς ἐκ μέρους τοῦ κυρίου μου, καὶ σᾶς παρακαλεῖ νὰ ἔρθετε 'ς τὸ 'σπῆτι νὰ πάρετε μαζὺ τὸ τσάϊ ἀπόψε. Ἂν θὰ ἔρθετε, λέει, τότε περάστε καὶ ἀπὸ τὸ καπνοπωλεῖο καὶ πάρτε καὶ 100 δράμια καπνὸ τῆς Λαμίας.

*
* *

Ἡ ὡραία δούκισσα Ζ* κατέκρινε πρὸς τὸν Τοῦρκον πρεσβευτὴν τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ, ἥτις ἐπιτρέπει τὴν μετὰ πολλῶν γυναικῶν συμβίωσιν.

Ὁ εὐφυὴς Τοῦρκος ἀπήντησε:

— Ἡ θρησκεία μας, κυρία, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἔχωμεν πολλὰς γυναῖκας διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ εὕρωμεν εἰς αὐτὰς χωριστὰ ὅλα τὰ σπάνια προτερήματα καὶ θέλγητρα, ὅσα ἔχετε σεῖς μόνη.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ χάρις, ἡ ἐπὶ ἰδιοτελείᾳ γινομένη, δὲν εἶνε πλέον χάρις· εἶνε δάνειον ἐπὶ τόκῳ.

—

Ἡ πρώτη τιμωρία τοῦ ἐνόχου εἶνε ἡ καταδίκη αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἰδίας συνειδήσεως, ἥτις οὐδέποτε παύει ἐλέγχουσα αὐτόν.

—

Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων φροντίζουσι μὲν περὶ τῆς ὑπολήψεώς των, ἐλάχιστα ὅμως περὶ τῆς συνειδήσεώς των.

—

Ἡ ἐμπιστοσύνη εἶνε ὡς ἡ ζωή: ἅπαξ ἐγκαταλείψασα ἡμᾶς οἴχεται διὰ παντός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

—

Ὁ ἐξαιρετικῶς ἥπιος ἐφετινὸς χειμὼν ἀναμιμνήσκει ἡμῖν ἀναλόγους χειμῶνας σημειουμένους ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Τῷ 1183 - 84 τὰ ὀπωροφόρα δένδρα εἶχον ἀνθίσει τὸν Δεκέμβριον, καὶ ἡ ἄμπελος τὸν Φεβρουάριον· ἡ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν ἐγένετο κατὰ Μάϊον, καὶ ὁ τρυγητὸς περὶ τὸ τέλος τοῦ Ἰουλίου.

Τῷ 1288, τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων τὰ παιδία ἐπώλουν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Κολωνίας ἴα, ἅτινα εἶχον δρέψει ἐκ τῶν λειμώνων τοῦ Ῥήνου· τὸν Φεβρουάριον ὑπῆρχον κύανοι, καὶ τὸν Ἀπρίλιον τὸ κλῆμα εἶχεν ἀνθίσει ἐπὶ τῶν λόφων τοῦ Μοσέλα.

Τῷ 1572 τὰ δένδρα εἶχον καλυφθῆ ὑπὸ φύλλων τὸν Ἰανουάριον καὶ τὰ πτηνὰ εἶχον ἤδη ἐκκολάψει τοὺς νεοσσούς των τὸν ἑπόμενον μῆνα.

Τῷ 1621, τὸν Φεβρουάριον, ἐνόμιζέ τις ὅτι εὑρίσκετο ἐν πλήρει ἔαρι.

Τῷ 1758-59 οὔτε χιὼν ἔπεσεν, οὔτε παγετὸς ἐγένετο.

Τῷ 1782 - 83, περὶ τὸ τέλος τοῦ Δεκεμβρίου, ἡ θερμότης ἦτο ἔκτακτος· συνέβησαν καταιγίδες ὡς κατ' Αὔγουστον συνήθως, καὶ τὸν Ἰανουάριον τὰ δένδρα εἶχον ἀνθίσει ὡς εἰ ἦτο Μάϊος.

Τῷ 1821 - 22 ἡ θερμοκρασία ὑπῆρξε γλυκυτάτη. Τὰ *μπιζέλια* εἶχον ἀνθίσει τὸν Δεκέμβριον, ἡ δὲ συγκομιδὴ τοῦ οἴνου ὑπῆρξε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ σπουδαιοτέρα τοῦ αἰῶνος ἡμῶν.

Καὶ τῷ 1857 - 58 ὁ χειμὼν ὑπῆρξεν ἐαρινός.

Ἀκαδήμεια... μαγειρισσῶν. Ὑπάρχει ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδήμεια προορισμὸν αὐτῆς ἔχουσα τὴν μόρφωσιν τελείων μαγειρισσῶν, ὧν αἱ θεωρητικαὶ καὶ πρακτικαὶ σπουδαὶ διαρκοῦσι πέντε μῆνας καὶ περατοῦνται διὰ δημοσίων ἐξετάσεων, ἐν αἷς πάντες οἱ γαστρίμαργοι τοῦ Βερολίνου θεωροῦσι καθῆκόν των νὰ παρευρεθῶσιν ὡς κριτικοί, ἐννοεῖται.

Νέα σειρὰ μαθημάτων ἀρξαμένη τῇ 2 Ἰανουαρίου, προσείλκυσεν ὑπὲρ τὰς 140 μαθητρίας. Τὰ μαθήματα περιλαμβάνουσι τρεῖς ὑποδιαιρέσεις· μαθήματα εἰδικῶν μαγειρισσῶν, μαθήματα μαγειρισσῶν πανδοχείων, καὶ μαθήματα διδασκαλισσῶν μαγειρισσῶν.

Ὁ διάσημος οἰκονομολόγος Λεροὰ Βωλιὲ μέλλει, ὡς λέγεται, νὰ ἐκδώσῃ ἀλληλογραφίαν τινὰ περίεργον ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ τσάρου Παύλου, τῆς τσαρίνας συζύγου του, καὶ νέας τινὸς κυρίας τῆς τιμῆς. Τὰ πρωτότυπα τῶν ἐπιστολῶν τούτων παρεδόθησαν εἰς τὸν Λεροὰ Βωλιὲ ὑπὸ τῆς πριγκιπίσσης Λίζας Τρουβέτζκοϊ.

Κατὰ σύγγραμμά τι νεώτατον τοῦ Ἐρρίκου Γκρὸς, ἐν Γερμανίᾳ νῦν ὑπάρχουσι πεντακόσιαι περίπου γυναῖκες συγγραφεῖς. Εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ Γερμανοὶ γελοιοποιοῦσι πολλὴν περιφρόνησιν πρὸς τὰς εἰς τὸ ὡραῖον φῦλον ἀνηκούσας συγγραφεῖς.

***

Τρεῖς Ῥῶσσοι ἐπεχείρησαν καὶ ἤγαγον εἰς πέρας τὴν εἰς τὸ ὄρος Ἀραρὰτ ἀνάβασιν. Ἡ ἀνάβασις αὕτη εἶνε ἐπιχείρησις δυσχερεστάτη, οὐδέποτε δ' ἄχρι τοῦδε κατωρθώθη. Οὐ μόνον τὸ ὄρος εἶνε δυσανάβατον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐγχώριοι ὑπὸ δεισιδαίμονός τινος σεβασμοῦ, πράττουσι πᾶν τὸ ἐπ' αὐτοῖς ὅπως ἀπομακρύνωσιν ἀπ' αὐτοῦ τοὺς περιηγητάς. Καὶ ἂν οὗτοι κατορθώσωσι ποτὲ νὰ εὕρωσιν ὁδηγούς, ἐγκαταλιμπάνονται πάντοτε σχεδὸν πρὶν ν' ἀνέλθωσιν ἄχρι τῆς κορυφῆς.

***

Ἐκ τῶν καλῶν τεχνῶν ὀλίγιστον ἠγάπα ὁ Γαμβέτας τὴν μουσικήν. Κυρία, ἐνθουσιῶσα περὶ τὴν μουσικὴν τοῦ Βάγνερ, παρεσκεύασεν ἑσπερίδα, ὅπως διασκεδάσῃ τοὺς ξένους της διὰ τῶν συνθέσεων τοῦ ἐξόχου καὶ προσφιλοῦς αὐτῇ μελοποιοῦ. Μετὰ τὸ ἄριστον Γαμβέτας, Σαρσεὺ καὶ Σαλλεμὲλ Λακοὺρ ἤρξαντο διαλεγόμενοι περὶ φιλολογίας τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος· ὅσον προεχώρει ἡ ὥρα, τοσοῦτον ζωηρὸς ἀπέβαινεν ὁ διάλογος· ἦλθον αἱ μέσαι νύκτες, καὶ ἡ οἰκοδέσποινα δὲν ἔλαβεν εὐκαιρίαν νὰ ἀνοίξῃ τὸ κλειδοκύμβαλον. Ὅλη ἡ αἴθουσα ἦτο μεστὴ τῆς λιγυρᾶς φωνῆς τοῦ Γαμβέτα. Ἰδιαίτερον φιλοκαλίας αἴσθημα εἶχεν ὁ ἀνὴρ ὑποκειμένου λόγου περὶ ζωγραφικῆς. Ἐτιμᾶτο διαφερόντως ὑφ' ἁπάντων τῶν ἐν Παρισίοις ζωγράφων, οἵτινες τὸν ὑπελάμβανον μέλλοντα Μαικήναν καὶ δημιουργὸν δημοκρατίας ἀττικῆς. Ἦτο φίλος ἐπιστήθιος τοῦ Κοκελέν. Ἐφοίτα δὲ εἰς τὰ πρώτιστα τῶν καλλιτεχνικῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν οἰκείων ἐκθέσεων. Ὁ Γαμβέτας ὅλον μὲν τὸν βίον ἀπὸ τοῦ 1866 κατηνάλωσεν ἐν τῇ πολιτικῇ, πλέον δ' ἡ ἅπαξ ἐπόθησεν ἡσυχίαν καὶ βίον ἰδιωτικόν. Θηρεύων πέρυσι μετὰ φίλων, ἀνεφώνησεν «εὐτυχὴς ἐγὼ ἐὰν ἠδυνάμην νὰ φυλάσσω δάση!» Μετὰ βραχεῖαν δὲ σιωπὴν, εἶπεν· «ἴσως γίνῃ τοῦτο, ἀφοῦ ἀνακτήσωμεν Ἀλσατίαν καὶ Λωραίναν!». Εἰς τὴν διάνοιαν ταύτην ἐκορυφώθησαν ἅπαντες οἱ πόθοι του καὶ συνετάφησαν αὐτῷ.

***

Ὅτε ἐξετέθη ὁ διάσημος ἰατρὸς Ἀπερνέθυ ὑποψήφιος διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου τοῦ Ἁγ. Βαρθολομαίου, ἐπεσκέφθη ἕνα τῶν ἐπιτρόπων, πλούσιον, ἀλλ' οἰηματίαν παντοπώλην. Ἰδὼν οὗτος τὸν ἐπιφανῆ χειρουργὸν εἰσελθόντα, ἀμέσως ἀνέλαβε τόνον προστασίας πρὸς τὸν κατὰ τὸ φαινόμενον ἱκέτην. «Ὑποθέτω, κύριε, ὅτι ἔχετε ἀνάγκην τῆς ψήφου καὶ τῆς προστασίας μου κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν τῆς ζωῆς σας;» Ὁ Ἀπερνέθυ πειραχθεὶς ἐκ τοῦ τρόπου τούτου καὶ ἀγθόμενος τοῦ ἐπιπολαίου ἐρωτήσεως ἀπεκρίθη· «Ὄχι, ἔχω ἀνάγκην ξυρῶν δύο ἀντὶ πέντε σολδίων· φέρε τα ἀμέσως, δὲν ἔχω καιρὸν νὰ χάσω».

***

Κατὰ τὸν F. Zurcher (Les phénomènes de l'atmosphère). ἐν ταῖς ἑπομέναις πόλεσιν ἀριθμοῦνται κατ' ἔτος θύελλαι κατὰ μέσον ὅρον: ἐν Νερτσχιούσκῃ τῆς Σιβηρίας (51° πλάτους), 2· ἐν Κατρῷ 4· ἐν Στοκχόλμῃ, 9· ἐν Πετρουπόλει, 9· ἐν Πεκίνῳ, 6· ἐν Λονδίνῳ, 9· ἐν Ἀθήναις, 11· ἐν Παρισίοις, 14· ἐν Τολώσῃ, 15· ἐν Στρασβούργῳ, 17· ἐν Βερολίνῳ, 18· ἐν Σμύρνῃ, 19· ἐν Εὐαέρῳ (Buenos-Ayres), 23· ἐν Κουεβὲκ, 24· ἐν Γουαδελούπῃ, 37· ἐν Μαρυλάνδῃ, 41· ἐν Ῥώμῃ 43· ἐν Ἰωαννίνοις, 45· ἐν Ῥίῳ Ἰανεῖρῳ, 50· ἐν Καλκούτῃ, 60.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς σημειοῖ, ὅτι ἐντὸς ἔτους ὁ ἀριθμὸς τῶν θυελλῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἑλλάδι εἶνε διπλάσιος ἢ καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν.

***

Προσεχῶς μεταβαίνει εἰς Παρισίους πολυπληθὴς θίασος παραδοξων Ἀμερικανῶν μουσικῶν. Τὰ ὄργανα τῶν ὁποίων ποιοῦνται χρῆσιν ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον ἢ τὴν ἀποθήκην τῆς οἰκίας. Οὕτω λοιπὸν οἱ Παρισινοὶ θὰ ἴδωσι μίαν νεαρὰν μουσουργὸν, τὴν μὶς Ῥαϊνόους, ἐκτελοῦσαν ἐπὶ ἑνὸς τηγανίου θελκτικωτάτας μελῳδίας.

***

Κατὰ τὴν *ἐνιαυσίαν στατιστικὴν* τῆς Πετρουπόλεως, τῷ **1881** ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ῥωσσίας ἐγεννήθησαν **51,312** τέκνα νόμιμα, καὶ **7,165** νόθα, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων ἐν γένει ἀνέρχεται εἰς **58,477**. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀπέθανον **32,956**. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀποτελεῖ τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς θνησιμότητος ἐν Πετρουπόλει ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν.

Εἰς Ἀναγνώστης

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἓν ἐκ τῶν καλλίστων τονωτικῶν, δυνάμενον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο νὰ συντελέσῃ εἰς ἐνδυνάμωσιν σώματος ἀσθενοῦς, εἶνε ἡ πρόσφατος *κρέμα*, τρωγομένη τὴν πρωΐαν, ἐὰν, ἐννοεῖται, τὴν ἀνέχεται ὁ στόμαχος. *Κρέμαν* λοιπὸν εἰς τὸ πρόγευμά σας, ἐὰν δύνασθε. Ὅσῳ μᾶλλον εἶνε πρόσφατος, ὅσῳ καθαρώτερον καὶ καλλίτερον τὸ γάλα ἐξ οὗ κατασκευάζεται, τόσῳ ἀξιολογώτερα τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποτελέσματα.

***

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ (ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»